

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Інститут (факультет) _Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра __обліку і аудиту_____**

**«До захисту в ЕК»
Директор інституту(декан факультету)**

(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__р.

**«До захисту допущено»
Завідувач кафедри**

(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми облік і аудит
на тему: Обліково-аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю

Виконав: здобувач 3 курсу, групи 1-ск

Матей Станіслав Васильович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) _____
(підпис)

Керівник Михайленко Ольга Валеріївна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) _____
(підпис)

Консультанти Чернелевський Л.М.
(прізвище та ініціали) _____
(підпис)

(прізвище та ініціали) _____
(підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали) _____
(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ - 2021р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління _____

Кафедра обліку і аудиту _____

Освітній ступінь бакалавр _____

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування» _____
(код і назва)

Освітньо-професійна програма Облік і аудит _____
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту _____

Л.М. Чернелевський

“ 19 ” жовтня 2020 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Матей Станіслав Васильович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Обліково–аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю _____

керівник роботи Михайленко О.В. , канд. екон. наук, доц. _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “19”жовтня 2020року №843-кв

2. Строк подання здобувачем роботи 20 січня 2021 р. _____

3. Вихідні дані до роботи чинні нормативно-правові акти з регулювання обліку, аналізу та аудиту витрат; дані фінансової і статистичної звітності, облікові дані (первинні документи, реєстри синтетичного й аналітичного обліку) Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 роки _____

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу

Рис. Структура бухгалтерії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». Рис. Основні елементи облікової політики Філії «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». Рис. Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» а 2018-2019 рр. Рис. Структура бухгалтерії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». Рис. Класифікація операційних витрат здійснюють за двома основними ознаками. Рис. Облік операційних витрат. Рис. Склад та динаміку операційних витрат за економічними елементами та калькуляційними статтями. Рис. Послідовність проведенні аудиту витрат операційної діяльності

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
3.4	Чернелевський Л.М., зав.кафедри	19.10.2020	20.01.2021

7. Дата видачі завдання 19 жовтня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	19.10.20-31.10.20	Виконано
2	Розділ I. Організаційно-економічна характеристика Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та його облікової політики	03.11.20-21.11.20	Виконано
3	Розділ II. Теоретичні основи обліку, аналізу та аудиту витрат в системі управління операційною діяльністю	24.11.20-17.12.20	Виконано
4	Розділ III. Практичні аспекти обліку та аналізу витрат операційної діяльності та їх комп'ютеризація	18.12.20-13.01.21	Виконано
5	Загальні висновки і пропозиції	14.01.21-16.01.21	Виконано
6	Перелік використаних літературних джерел	17.01.21-19.01.21	Виконано

Здобувач

(підпис)

Матей С.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Михайленко О.В.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Матей С.В. **Обліково–аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю**

Метою роботи є дослідження особливостей бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту операційних витрат.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні засади обліку, аналізу і аудиту витрат Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», його зміст, вивчення облікових правил відповідно до чинного законодавства України.

Об'єктом дослідження є витрати в системі управління операційною діяльністю

В роботі розглянуто організаційно-економічна характеристика Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та його облікової політики, а саме характеристика історії та фінансово-господарської діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», вивчена структура бухгалтерії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та організація обліку, досліджена облікова і податкова політики Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», проведений техніко-економічний аналіз діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 рр.

В другому розділі роботи досліджені теоретичні основи обліку, аналізу та аудиту витрат в системі управління операційною діяльністю, вивчені наукові підходи до визначення економічної сутності витрат та їх ролі в системі управління операційною діяльністю, розглянуті теоретичні засади бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності, теоретичні основи аналізу витрат в системі управління операційною діяльністю, теоретичні основи аудиту витрат.

В третьому розділі роботи розглянуті практичні аспекти обліку та аналізу витрат операційної діяльності, на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства проведені дослідження з аналітичного і синтетичного обліку витрат операційної діяльності, досліджені особливості розкриття інформації у бухгалтерській звітності про витрати операційної діяльності та організаційні аспекти проведення аналітичної роботи та проведений практичний аналіз витрат операційної діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019рр із застосуванням інформаційних технологій обліку витрат в системі управління операційною діяльністю.

Рік виконання роботи – 2020-2021р.р. Рік захисту роботи - 2021.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків і пропозицій, переліку використаної літератури та додатків. Роботу викладено на 89 сторінках і містить список літератури складено з 41 найменування.

Ключові слова: витрати, операційна діяльність, елементи витрат, статті калькуляції, витрати на 1 грн продукції, прямі витрати, непрямі витрати, підприємство, собівартість, рахунки бухгалтерського обліку, аналіз, аудит.

ANNOTATION

Matei S.V. Accounting and analytical cost support in the operational management system

The purpose of the work is to study the features of accounting, economic analysis and audit of operating costs.

The subject of the study is the theoretical and practical principles of accounting, analysis and audit of costs of the Branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children", its content, study of accounting rules in accordance with current legislation of Ukraine.

The object of research is the costs in the operational management system

The paper considers the organizational and economic characteristics of the branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children" and its accounting policy, namely the characteristics of the history and financial and economic activities of the branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children", studied the accounting structure of TDV Branch Yagotynsky Dairy Plant "Yagotynske for Children" and the organization of accounting, researched accounting and tax policy of the Branch of TDV "Yagotynsky Dairy Plant" "Yagotynske for Children" pp.

The second section explores the theoretical foundations of accounting, analysis and audit of costs in the operational management system, studied scientific approaches to determining the economic essence of costs and their role in the operational management system, considered the theoretical foundations of accounting for operating costs, theoretical foundations of cost analysis in operational management system, the theoretical foundations of cost audit.

The third section examines the practical aspects of accounting and analysis of operating costs, based on financial and statistical reporting of the company conducted research on analytical and synthetic accounting of operating costs, studied the features of disclosure in accounting for operating costs and organizational aspects of analytical work and conducted a practical analysis of operating costs of the Branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children" for 2018-2019 with the use of information technology cost accounting in the operational management system.

Year of performance of work - 2020-2021. Year of work protection - 2021.

Qualification work consists of an introduction, three sections, general conclusions and suggestions, a list of references and appendices. The work is set out on 89 pages and contains a list of references consisting of 41 titles.

Keywords: costs, operating activities, cost elements, costing items, costs per UAH 1 of products, direct costs, indirect costs, enterprise, cost, accounting accounts, analysis, audit.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
Розділ I. Організаційно-економічна характеристика Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та його облікової політики	12
1.1. Характеристика історії та фінансово-господарської діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».....	12
1.2. Структура бухгалтерії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та організація обліку.....	18
1.3. Облікова і податкова політики Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».....	25
1.4. Техніко-економічний аналіз діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 рр.....	28
Розділ II. Теоретичні основи обліку, аналізу та аудиту витрат в системі управління операційною діяльністю	32
2.1. Економічні сутність витрат та їх роль в системі управління операційною діяльністю	32
2.2. Теоретичні засади бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності	38
2.3. Теоретичні основи аналізу витрат в системі управління операційною діяльністю.....	41
2.4. Теоретичні основи аудиту витрат	46
Розділ III. Практичні аспекти обліку та аналізу витрат операційної діяльності та їх комп'ютеризація	62
3.1. Аналітичний і синтетичний облік витрат операційної діяльності	62
3.2. Особливості розкриття інформації у бухгалтерській звітності про витрати операційної діяльності	70
3.3. Організація аналітичної роботи та практичний аналіз витрат операційної діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019рр.....	72
3.4. Застосування інформаційних технологій обліку витрат в системі управління операційною діяльністю	76
Загальні висновки і пропозиції	85
Список використаної літератури	87
Додатки	

ВСТУП

Бухгалтерський облік – це свого роду історія підприємства в цифрах. Навчившись правильно читати й тлумачити цю історію, завжди можна не лише одержати інформацію про результат господарювання в минулому, а й спрогнозувати майбутнє, тобто спланувати розвиток, передбачити ризики та уникнути їх тощо.

Стан ведення бухгалтерського обліку на підприємствах харчової промисловості, на жаль, поки що не повною мірою відповідає стандартам, що наразі є гострою проблемою. Адже саме вони покликані забезпечити суттєву частку виробництва різноманітної продукції України, і саме перед ними розкриваються найбільш вражаючі перспективи для подальшого розвитку.

Облік витрат забирає центральне місце в бухгалтерському обліку, що відіграє значну роль в порядку управління підприємством. Використовуючи та аналізуючи дані про величину та види операційних витрат, управлінський персонал виробництва має можливість регулювати фінансово-господарську роботу, приймати виважені управлінські рішення.

Сучасна економічна література розміщує значний обсяг робіт, присвячених обліку собівартості продукції. Проблеми обліку витрат висвітлені в роботах Бутинця Ф.Ф., Малюги Н.М., Голова С.Ф., Грабової Н.Н., Друрі К.П., Карпової Т.П., Наринського А.С., Пушкар М.С., Хомина П.Я. та інших вчених. Проте методика обліку виробничих затрат на підприємствах на нині в науковій літературі висвітлена недостатньо і потребує нових досліджень.

Вирішення завдань вдосконалення методики бухгалтерського обліку затрат вимагає постійного контролю та аналізу за вживанням ресурсів підприємства. Отже для збільшення ефективності практики підприємств ще необхідно дослідити декотрі теоретичні та практичні аспекти доцільної організації обліку й аналізу щодо досліджуваного комплексу витрат. Розв'язання цього питання дозволить підвищити рівень побудови та організації бухгалтерського обліку фінансових витрат, підвищить його ефективність в управлінні підприємством.

Практично на усякому підприємстві існують резерви для зменшення витрат до раціонального рівня, які дозволяють домагатися росту економічної ефективності діяльності, підняття конкурентоздатності.

Обліково–аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	ВСТУП	Номер сторінки
Здобувач	Матей С. В.		22.10.20 р		
Науковий керівник	Михайленко О.В.		23.10.20 р		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л. М.		20.01.21 р		

Для мінімізації ризику, що виникає в процесі господарської діяльності, потрібен суворий контроль процесу діяльності, детальний його облік та вираження факторів, які впливають на сам процес реалізації товарів і витрати, необхідних для його здійснення. Тому для кожного підприємства даної галузі важливий поглиблений аналіз втрат і ефективне управління ними для досягнення височезного економічного результату.

Чітка побудова бухгалтерського обліку втрат відповідно до змін, які відбуваються в його організації й техніці ведення, підвищує роль обліку фінансових результатів для одержання достовірної інформації щодо прийняття економічно обґрунтованих рішень і попереджень ризику у діяльності підприємств, у системі оподаткування, у складанні балансу, звіту про фінансові результати, багатоманітної фінансової звітності тощо.

Забезпечення витратами доцільно у всіх сферах діяльності виробництва. Усі вище вказані чинники обумовлюють важливість і актуальність теми цієї роботи.

Основні завдання. Реалізація цілі роботи обумовила необхідність вирішення таких основних задач:

- ✓ розкрити сутність і зміст поняття витрат та визначити їх призначення в операційній діяльності;
- ✓ зробити огляд законодавчої та нормативної бази, що керується виробництво з ціллю правильності ведення обліку витрат;
- ✓ проаналізувати теоретико-методологічні основи формування витрат в системі управління операційною діяльністю у фінансовому обліку;
- ✓ перевірка достовірності інформації про фактичну собівартість;
- ✓ дослідити функцію і практичне застосування сучасних комп'ютерних технологій у веденні обліку та економічного аналізу втрат в системі управління операційною роботою;
- ✓ дослідити порядок, особливості визначення й відображення втрат в системі управління операційною діяльністю Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;
- ✓ виконати економічний аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 р.р.;
- ✓ огледіти теоретичні основи аудиту операційних втрат на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Метою роботи є вивчення особливостей бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту операційних втрат.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти обліку, аналізу і аудиту затрат Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», його зміст, вивчення облікових норм відповідно до чинного законодавства України.

Об'єктом дослідження є затрати в системі управління операційною діяльністю.

Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку, аналізу та аудиту витрат

Найважливішим джерелом інформації для здійснення управління на підприємствах різних форм власності є законодавчо-нормативна база, яка регулює облік собівартості продукції наведена в табл. 1. При веденні обліку, аналізу та аудиту на підприємстві працівники бухгалтерії повинні керуватися нормами діючих законодавчих та нормативних документів (табл. 1).

Таблиця 1.

Правове забезпечення обліку витрат на виробництво в Україні

№	Найменування	Коротка анотація за темою дослідження
1	2	3
1	Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. №373	Затверджені методичні рекомендації з формування собівартості продукції у промисловості.
2	Податковий кодекс України Верховна Рада України зі змінами, внесеними згідно із законом №3292-VI від 24.04.2011	Розділ I «Загальні положення». Розділ III "Податок на прибуток підприємств". Висвітлено поняття витрат, їх склад та порядок визначення.
3	Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" Верховна Рада, закон України №996-XIV від 16.07.99р. із змінами (№663-VII від 24.10.2013р.)	Визначення термінів "активи", "господарська операція"; розкриті основні принципи регулювання питань методології, організації та ведення бухгалтерського обліку виробничих витрат.
4	Закон України «Про оплату праці» Верховна Рада, закон України №108-95-ВР від 24.03.95 із змінами (№406-18 від 04.07.2013р.)	Визначено склад витрат на оплату праці робітникам як бюджетних, так і позабюджетних організацій.
5	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Міністерство фінансів України, наказ №73 від 07.02.2013 р.	Положення визначає строки та випадки віднесення доходів і витрат до звітного періоду, у якому складається фінансова звітність. Висвітлені критерії визнання витрат. Правила відображення витрат у фінансових результатах.
6	Господарський кодекс України Верховна Рада України, 2003, № 18, №19-20, № 21-22, ст.144	Глава 3 «Обмеження монополізму», Глава 7 «Підприємство», Глава 8 «державні та комунальні унітарні підприємства»

1	2	3
7	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Міністерство фінансів України, наказ №318 від 31.12.99 із змінами та доповненнями (№627 від 27.06.2013р.)	Визначення терміну "витрати". Порядок та особливості визнання витрат, їх склад. Поділ витрат при їх утворенні на : прямо пов'язати з доходом певного періоду; забезпечення одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів.
8	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам" Міністерство фінансів України, наказ № 601 від 28.10.2003 р. 99 із змінами та доповненнями (№ 1591 від 09.12.2011р.)	Визнання витрат на оплату відпусток працівникам, та віднесення їх на витрати виробництва.
9	Про порядок нормування питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів у суспільному виробництві Постанова Кабінету Міністрів, постанова №789 від 15.07.1997 р. із змінами, внесеними згідно з постанови №841 від 03.08.2011р.	Визначені норми витрат всіх видів паливно-енергетичних ресурсів.
10	Методика проведення поглибленого аналізу фінансового-господарського положення неплатоспроможних підприємств та організацій. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутства підприємств та організацій № 81 від 27.06.1997 р. зі змінами і доповненнями	Розкриває методику аналізу за наступними напрямками: оцінка фінансового стану, аналіз виробничо-господарської діяльності, тощо.
11	План рахунків бухгалтерського обліку підприємств, організацій та установ; Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України №291 від 30.11.99 р.	Затверджений систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку для відображення господарських операцій і накопичення бухгалтерської інформації про діяльність підприємства. У інструкції відображається характеристика економічного змісту, призначення і структури кожного рахунка, типова кореспонденція рахунків, даються вказівки щодо порядку організації аналітичного обліку.

1	2	3
12	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку Наказ Міністерства фінансів України №88 від 24.05.95 р. зі змінами і доповненнями	Встановлює порядок створення, прийняття і відображення бухгалтерському обліку.
13	Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій Наказ Агентства з питань запобігання банкрутства підприємств та організацій №22 від 23.02.1998 р. зі змінами і доповненнями	Описує методику інтегральної оцінки, яка передбачає врахування: майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості, ділової активності та ринкової активності.
14	Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. Лист Державної податкової адміністрації України №759/10/20-2117 від 27.01.1998 р. зі змінами і доповненнями	Розглядає методику аналітичної оцінки обсягу та динаміки виробництва та реалізації продукції (за видами діяльності підприємств); динаміку та структуру витрат виробництва.

На відміну від міжнародних стандартів в П(с)БО 16 «Витрати» не розглядаються така категорія як збитки. У дефініції постійних і змінних загальновиробничих затрат відмінностей не має, але у МСФЗ розділ цих затрат здійснюється з ціллю оцінки запасів, а у П(с)БО 16 – для дефініції виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).

Згідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» публічні акціонерні товариства та фінансові установи повинні з 2012 року анонсувати звіти за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), які на даний момент виступають ефективним інструментом підвищення прозорості і зрозумілості інформації, що розкриває практику суб'єктів господарювання, вироблює достовірну базу для визначення доходів та витрат, оцінки активів та зобов'язань. В Україні діють П(с)БО, які не суперечать МСФЗ, але мають відмінні риси, які пояснюються тим, що МСФЗ не враховують національних властивостей ведення обліку.

Розділ I. Організаційно-економічна характеристика Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та його облікової політики

1.1. Характеристика історії та фінансово-господарської діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Яготинський маслозавод з 25.03.1996 р. зареєстрований як відкрите акціонерне товариство "Яготинський маслозавод". З 26.04.2011 перейменований у Публічне акціонерне товариство, а з 2018р перейменовано в товариство з додатковою відповідальністю. ТДВ "Яготинський маслозавод" виготовляє близько 70 видів молочної продукції, для забезпечення населення Яготинського району та частково м.Києва та інших районів Київської області. Входить до складу холдингу «Молочний Альянс».

Станом на кінець 2018 року холдинг «Молочний Альянс», є одним із лідерів національного ринку молочної продукції. Його частка на ринку складає 7,8%. Холдинг є великим виробником цільно-молочної продукції, сирів, плавленого сиру.

Скорочене найменування підприємства: Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». Повне найменування підприємства: товариство з додатковою відповідальністю “Яготинський маслозавод”. Місцезнаходження (адреса) виробництва: Україна, Київська область, м. Яготин, вул. Шевченка, 213.

Згідно КВЕД Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» основними видами діяльності є:

- ✓ перероблення молока та виробництво сиру;
- ✓ діяльність автомобільного вантажного транспорту;
- ✓ роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах.

Товариство являється самостійним господарюючим статутним суб'єктом, підприємницьким товариством відповідно до законодавства України, юридичною особою приватного права, має відокремлене майно, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки в установах банків, фірмові бланки, круглу печатку та штампи зі своїм найменуванням й ідентифікаційним кодом, товарний знак, емблему та інші реквізити й атрибути.

Обліково–аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ 1	Номер сторінки
Здобувач	Матей С.В.		17.11.20 р		
Науковий керівник	Михайленко О.В.		19.11.20 р		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л. М.		20.01.21 р		

Виготовлення молочної продукції на Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» відповідає усім правилам і стандартам якості. Стабільно висока якість продукції підприємства засвідчена численними нагородами спеціалізованих виставок і конкурсів та народним визнанням.

Важливою віхою в розвитку заводу були 70-ті роки. Так в 1975 році у порівнянні з 1970 роком виробіток валової продукції на одного працюючого збільшився на 43,2 %, а фондоозброєність на 17,6%, середньорічна вартість основних промислово-виробничих фондів збільшилась в півтора рази. Було досягнуто збільшення вартості основних промислово-виробничих засобів завдяки збільшенню технічної оснащеності підприємства і розширення виробничих площ за рахунок прибудови цеху сушки, компресорного цеху, а також встановлення другої лінії по виробництву масла.

Було зведено приміщення адмінкорпусу на початку 90-х років, розпочали реконструкцію цеху сухого знежиреного молока.

У 1994 р. завод організував фірмову торгівлю, система якої охоплює 6 торгових точок із магазини у м. Яготині та 4 магазини ДП «Яготинський молочний продукт». У 2000 р. створено 2 сільськогосподарські дочірні виробництва: ДП «Київська Русь» і ДП «Україна», в 2001 р. – ще 3 дочірні підприємства: які займаються виробництвом молока та м'яса, але нажаль вони стали непосильним тягарем і основним фактором який стримував подальшу модернізацію виробництва безпосередньо самого маслозаводу. Ці фактори стали основною причиною продажу в 2006 р. корпоративних прав холдингу «Молочний Альянс» – група компаній, яка поєднує в собі потужні виробництва з переробки молока і популярні молочні та сирні бренди. До складу холдингу входять 9 підприємств. Продукція підприємств холдингу випускається під торговими марками «Молочний шлях», «Славія», «Здорово», «Яготинське».

Органами управління є:

- ✓ Виконавчий орган управління Товариством (Директор).
- ✓ Збори учасників Товариства;
- ✓ Контролюючим органом Товариства є Ревізійна комісія Товариства.

Виконавчим органом акціонерного Товариства, який здійснює керівництво його поточною діяльністю, є колегіальний орган - Правління, що очолюється Головою Правління.

Вищим органом Товариства є Загальні збори акціонерів, в яких користуються право брати участь усі акціонери, самостійно від кількості та класу акцій, власниками яких вони є, або повірені представники акціонерів. Брати участь у суцільних зборах акціонерів з правом дорадчого голосу уміють також керівник Товариства та члени виконавчого органу управління Товариства, що не є акціонерами.

В кінці 2012 року, запускаючи новочасний бренд для найменших українців — «Яготинське для дітей»,

Ефективність виробничого процесу залежить від правильного формування організаційної структури підприємства з визначенням меж прав та обов'язків кожного працівника.

Група компаній «Молочний альянс» уредила виключити на ринок дійсно еталонну торгову марку дитячого молочного харчування — якісну, корисну, зручну у використанні, орієнтовану на потреби малюків та їх батьків. За перші три роки свого існування ТМ «Яготинське для дітей» стала беззаперечним лідером у своїй категорії з ринковою часткою 40%.

Смачні та корисні молочні продукти для малят віком від 6 місяців до 3-х років ТМ «Яготинське для дітей» виробляються на новому спеціалізованому заводі дитячого молочного харчування, розташованому в екологічно чистій зоні Київської області.

Для виробництва молочної продукції ТМ «Яготинське для дітей» використовується натуральне молоко та натуральні наповнювачі. Технологічний процес створення продукції ТМ «Яготинське для дітей» виключає додавання будь-яких консервантів та цукру. Продукти з наповнювачами ТМ «Яготинське для дітей» містять лише натуральну фруктозу. При прийомі на завод вся сировина проходить багатоступеневий контроль якості. Кожна партія продукції підлягає контролю на підприємстві.

Керуючись думкою набувачів та задля збереження усіх корисних і смакових якостей продукту, ми обрали безпечну упаковку — скляну пляшку, що не взаємодіє зі вмістом, адже скляну тару вважають найкращою для пакування молочних продуктів для дітей.

Таким чином, за кожною нашою дією стоять ретельно продумані рішення, які знаходять підтримку у батьків і малюків, а продукція ТМ «Яготинське для дітей» виробляється з любов'ю з урахуванням смакових потреб діточок та зручності їхніх батьків.

При Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» створені сільськогосподарські дочірні виробництва, які здійснюють постачання сировини на підприємство. Крім того підприємством скуповується молоко у сільських господарств та приватного сектору Київської області.

Організаційна структура Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» (рис. 1.1) потребує змін, про це свідчить проведений аналіз норм керованості підприємства.

Під час дослідження підприємства, зокрема його організаційної структури, було виявлено її невідповідність нормам керованості, що знижує її ефективність.

Відмінна організаційна структура забезпечить більш абсолютну реалізацію стратегії диференціації, дасть змогу зменшити адміністративні втрати та забезпечити дійову роботу персоналу і взаємодію керівників з підлеглими. Тому важливо, щоб структура управління відповідала низці вимог:

- оперативність ;
- оптимальність;
- економічність.

Аналіз організаційної структури підприємства сприяє виявленню недоліків наявної організаційної структури та окреслює основні напрями їх усунення.

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» має лінійно-

та експериментів; керує розробкою планів розвитку підприємства, заходів стосовно запобіганню шкідливого впливу виробництва; слідкує за раціональним використанням ресурсів; піклується про працівників, створюючи сприятливі та безпечні умови праці.

Головний бухгалтер забезпечує раціональну організацію обліку звітності на виробництві на основі форм та методів бухгалтерського обліку та контролю, впоряджує правильне нарахування і перерахування платежів у державний бюджет, відповідає за своєчасне складання бухгалтерської звітності на основі даних первинних документів, ще організовує розрахунки по заробітній платі з працівниками виробництва і керує працівниками бухгалтерії маслозаводу.

Юрист вивчає та бере участь у розробленні документів правового характеру, виконує методичне керівництво правовою роботою на виробництві, надає правову допомогу структурним підрозділам і громадським громадам, бере участь у підготовці аргументованих відповідей у разі відхилення претензій, влаштовує за участю інших підрозділів виробництва матеріали про розкрадання, розтрати, нестандартної продукції, порушення екологічного законодавства та про інші правопорушення для подання їх до арбітражних і судових органів, втілює облік і зберігання судових і арбітражних прав, що перебувають у виконанні та закінчені судочинством.

Менеджер зі збуту впоряджує та погоджує збутову практику відповідно до укладених договорів, забезпечує постачання продукції, що випускається, споживачам у встановлені терміни; організовує проведення маркетингових досліджень з вивчення споживчого ринку, формування і розширення господарських зв'язків зі споживачами, ступеня задоволення потреб вимог і запитів споживачів на продукцію, що пропонуються, рівня конкурентоспроможності продукції на ринку шляхом дослідження і оцінювання знадоб споживачів, моніторингу конкурентів; розробляє пропозиції і розробляє рекомендації для підвищення якості і покращання споживчих властивостей товарів та послуг; розробленні рекламної стратегії, програм із формування потреби і стимулювання збуту.

Менеджер з персоналу здійснює спостереження за ринком праці, середньою заробітною платою на ринку та інформування про це керівництво; вбачає могли скласти професіограму на усяке окреме вакантне місце, тобто добре дізнаватися, якими особистісними та професійними якостями зобов'язаний володіти претендент на ту чи іншу посаду; вбачає володіти основами трудового законодавства, ділового спілкування, роботи з документами та грамотної як усної, так і письмової мови; виробляє планування потреб у колективі на найближчий час і в перспективі, виготовлення резерву співробітників, при необхідності розстановка інформації про вакантні посади в джерелах масової інформації та проведення співбесід з кандидатами; а також оперативний пошук потрібних фахівців; акумулює та оформлює трудові договори, контракти та угоди, генерує та веде облік особистих справ співробітників; влаштує програми стажування, навчання, підвищення кваліфікації, атестації працівників, опрацьовує, організує та проводить тренінгові, соціальні програм; здійснює мотивацію співробітників підприємства, знаходить індивідуальний підхід до них.

Загалом структура управління Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» є найкращою, тому що забезпечує швидке та продуктивне виконання усіх функцій управління.

Адекватно до статуту Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», до компетенції кожного з органів (загальних зборів акціонерів, наглядової ради чи виконавчого органу) належить вирішення певних питань[14].

Формування організаційної структури ведеться з урахуванням вимог довготривалого забезпечення конкурентоспроможності, вигідності та раціональної організації праці [12].

Для того, щоб сформувати організаційну структуру Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» варто розглянути його структурні підрозділи.

Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» має здатну структуру технології виробництва, яка подана на рис. 1.2

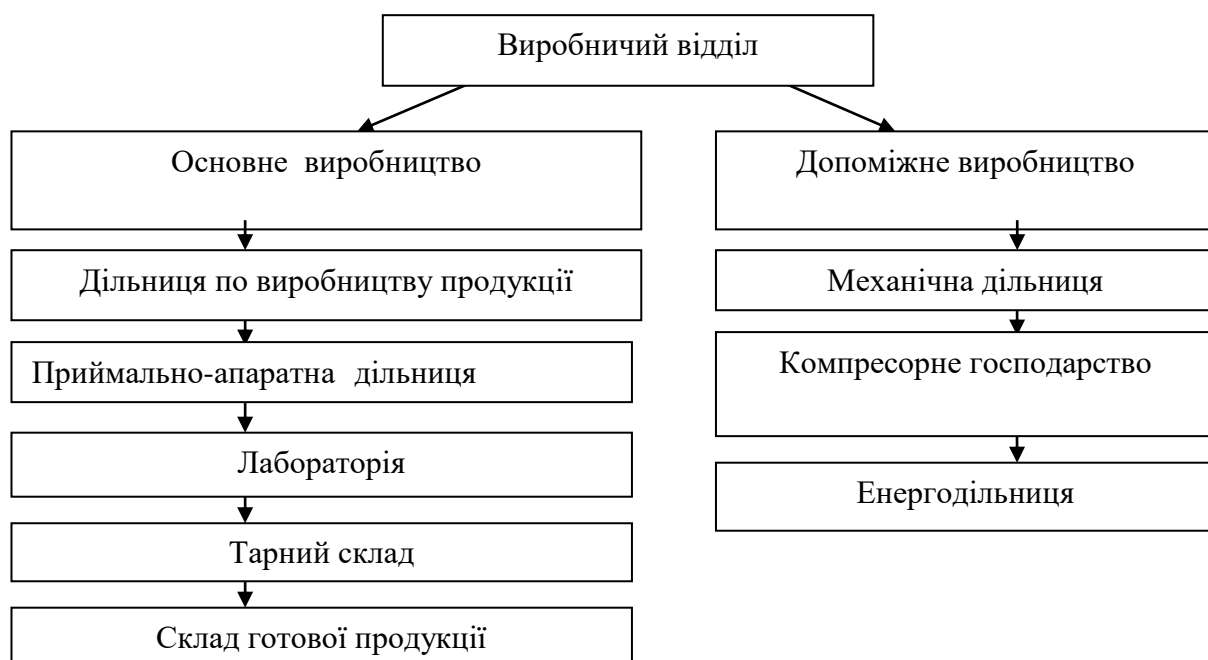

Рис.1.2. Структура технології виробництва Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Таким чином, Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» складається з наступних структурних підрозділів:

- - виробництво допоміжне та основне;
- апарат управління та непромисловий персонал.

До складу основного виробництва входять:

- приймально-апаратна дільниця;
- лабораторія;

- тарний склад;
- дільниця по виробництву продукції;
- склад готової продукції.

Допоміжне виробництво включає в себе:

- механічну дільницю та компресорне господарство;
- енергодільницю.

Від правильного формування структури підприємства залежить ефективність виробничого процесу з визначенням меж прав та обов'язків будь-якого працівника.

На Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» є служби, що займаються економічними проблемами: бухгалтерія, планово-економічний відділ та відділ збуту і постачання.

Виробнича структура виробництва – сукупність виробничих ланок, співвідношення між ними за кількістю робітників, використовуваних виробничих засобів. В основі формування виробничої структури виробництва використовується частковий поділ праці. Одна або кілька стадій виробничого ходу організаційно оформляються у відповідні структурні підрозділи виробництва.

Виробнича структура підприємства має виняткове значення для забезпечення процесу нормального його функціонування і навіть виживання оскільки від її досконалості залежать в кінцевому підсумку рівень продуктивності праці, якість продукції та її конкурентоспроможність [8].

1.2. Структура бухгалтерії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та організація обліку

Для правильної організації бухгалтерського обліку на виробництві, для дійової його роботи, необхідно вивчити облікову політику, що передбачає вибір сукупності методичних заходів організації та ведення бухгалтерського обліку виробництвом.

На досліджуваному виробництві згідно облікової політики відповідальність за організацію бухгалтерського обліку і забезпечення реєстрації фактів виконання операцій у первинній документації, збереження опрацьованих документів та звітності доручається керівнику виробництва.

Основними завданнями бухгалтерії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» є:

- ведення бухгалтерського обліку стосовно забезпечення дотримання законодавства України;
- ефективне та дієве ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності;
- правильне складання звітності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;

- своєчасне забезпечення дієвого контролю за використанням використаних ресурсів відповідно до затверджених нормативів і кошторису.

Складовою адміністрації є бухгалтерія яка тісно взаємодіє з усіма виробничими структурами та службами виробництва. Зв'язки бухгалтерії з відокремленими підрозділами компанії полягають в тому, що бухгалтерія одержує від них необхідну для обліку та контролю документацію, та в свою чергу, покриває інформацією про результати їх роботи.

Філія доповоджує бухгалтерський облік здійснених господарських операцій, а також облік господарських операцій відділень, які знаходяться у підпорядкуванні різної спрямованості Філії, щоквартально акумулює бухгалтерську звітність. Структура бухгалтерії подана на рис. 1.3.

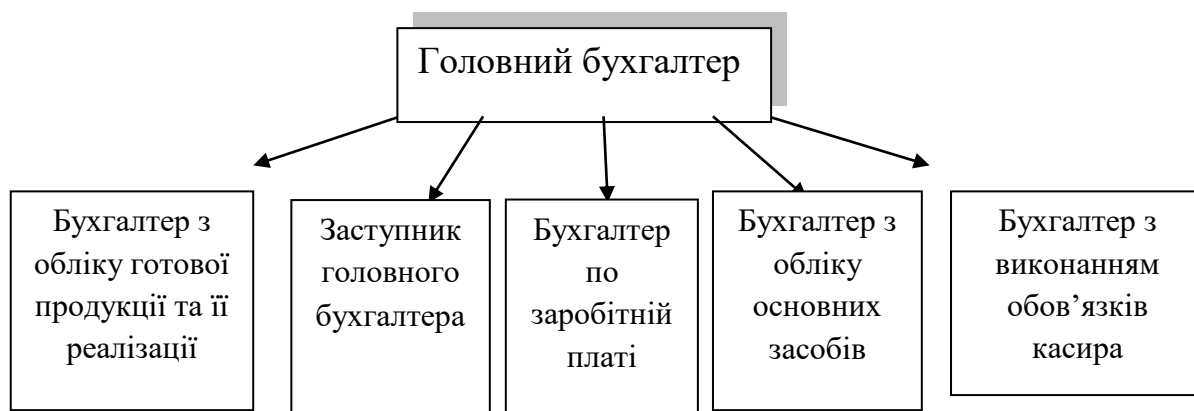

Рис.1.3. Структура бухгалтерії Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Бухгалтерський облік на виробництві проводиться службою, що є самостійною одиницею виробництва, під керівництвом головного бухгалтера. Окрім головного бухгалтера на підприємстві працюють бухгалтери, із різним спрямуванням діяльності .

Завдання, обов'язки, права та відповідальність працівників бухгалтерії наводяться у відповідних посадових інструкціях.

Бухгалтерський облік ведеться адекватно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №994 – XIV, інструкціями та Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, а також Наказом про облікову політику підприємства, Положенням про бухгалтерію, Статутом підприємства.

Головний бухгалтер відноситься до професійної групи «Керівники», виконує керівництво працівниками бухгалтерії та підпорядковується керівнику виробництва.

Головний бухгалтер:

- ✓ постійно та планово вимагає від структурних одиниць, служб і працівників забезпечення неухильного дотримання системи оформлення і подання в облік первинних документів;

- ✓ організовує ретельне забезпечення дотримання на виробництві встановлених єдиних методологічних основ бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;
- ✓ постійно проводить контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- ✓ повсякденно спостерігає за згодою з власником або керівником компанії та забезпечує перерахування податків і зборів, передбачених законодавством, проводять розрахунки з іншими кредиторами відповідно до договірних обов'язків;
- ✓ регулярно забезпечує конфіденційність відомостей про діяльність підприємства;
- ✓ регулярно доставляє ведення бухгалтерського обліку, додержуючись загальної методології відповідно чинних законодавчих актів;
- ✓ фахово організовує роботу служби бухгалтерії, постійно контролює відображення на рахунках обліку усіх господарських операцій;
- ✓ фахово забезпечує оформлення на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності компанії, організовує підписання її та подання в установлені строки користувачу;
- ✓ регулярно проводить заходи стосовно надання повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан, узагальнює результати діяльності і грошовий потік підприємства;
- ✓ постійно бере участь в підготовці і поданні інших видів звітності, що передбачають підпис головного бухгалтера, до органів контролю у відповідності з нормативними актами, що затверджені формами та інструкціями;
- ✓ самостійно застосовує всі необхідні заходи для протистояння несанкціонованому і не помітній поправці записів в первинних документах та регістрах бухгалтерського обліку, а також контролює процес збереження оброблених документів, регістрів та фінансової звітності протягом певного терміну;
- ✓ законодавчо дотримується правил внутрішнього трудового розпорядку, правил техніки безпеки при роботі з оргтехнікою, заходів пожежної безпеки;
- ✓ організовує та самостійно здійснює контроль за веденням касових операцій, розумним і ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;
- ✓ регулярно здійснює аналіз діяльності товариства за показниками бухгалтерського обліку і звітності з метою виявлення внутрішніх резервів, уникнення непродуктивних витрат;
- ✓ постійно бере участь в проведенні інвентаризації на підприємстві, оформленні матеріалів, що пов'язані з нестачею та компенсацією збитків від нестачі, крадіжок та псування активів підприємства;

- ✓ керує робітниками бухгалтерського обліку фірми та розподіляє між ними завдання і обов'язки;
- ✓ при звільненні передає справи керівнику або призначеній ним посадовій особі.

Головний бухгалтер несе відповідальність:

- ✓ за правопорушення, скоєні в процесі здійснення своєї діяльності;
- ✓ за нерозумне виконання або невиконання своїх посадових обов'язків та роботу підпорядкованих йому працівників із питань їх виробничої діяльності, незабезпечення дотримання трудової і виконавчої дисципліни працівниками, в межах визначених чинним законодавством України;
- ✓ за невиконання наказів, розпоряджень і доручень керівника підприємства.
- ✓ за завдання матеріальної шкоди;

Головний бухгалтер має право:

- ✓ в межах своєї компетенції підписувати та візувати документи;
- ✓ працювати від імені бухгалтерії компанії,
- ✓ в межах своїх повноважень доводити власнику виробництва про всі недоліки в діяльності виробництва та привносити пропозиції щодо їх усунення;
- ✓ самостійно провадити листування із структурними підрозділами компанії, а також з іншими організаціями з питань, що належать до компетенції бухгалтерії і не вимагають рішення керівника фірми;
- ✓ вносити на розгляд керівника підприємства пропозиції з вдосконалення роботи, пов'язаної з обов'язками, що передбачені посадовою інструкцією;
- ✓ представляти інтереси підприємства у відносинах зі структурними підрозділами, а також іншими організаціями з фінансових та інших питань;
- ✓ вносити пропозиції керівнику компанії: про залучення до матеріальної і дисциплінарної відповідальності осіб, що працюють на підприємстві за результатами перевірок про заохочення працівників;

Бухгалтер з обліку праці та її оплати належить до професійної групи «Фахівці» та підпорядковується головному бухгалтеру.

Він призначається та звільняється з посади наказом директора з дотриманням вимог Кодексу законів про працю України і чинного законодавства про працю.

У своїй діяльності бухгалтер з обліку праці та її оплати керується:

- ✓ Законами України;
- ✓ Постановами і розпорядженнями кабінету Міністрів України;

- ✓ Конституцією України;
- ✓ Посадовою інструкцією.
- ✓ Положенням про відділ кадрів, правилами внутрішнього трудового розпорядку;

Бухгалтер обліку праці та її оплати:

- ▣ регулярно забезпечує ведення обліку, дотримуючись єдиної методології, з врахуванням особливостей практики компанії та технології оброблення облікових даних, а саме:
 - здійснює ведення первинних документів по заробітній платі;
 - проводить розрахунок та облік заробітної плати, видачу довідок працівникам;
 - контролює замовлення та видачу зарплатних карток;
- ▣ відповідально дотримується правил внутрішнього трудового розпорядку, правил техніки безпеки при роботі з оргтехнікою, протипожежних заходів безпеки, інструкції з ОП.

Бухгалтер обліку праці та її оплати має право:

- ✓ постійно одержувати у встановленому порядку від структурних підрозділів відповідні первинні документи,
- ✓ регулярно повідомляти керівнику про виявлені помилки в діяльності компанії та привносити пропозиції щодо їх усунення.

Бухгалтер з обліку праці та її оплати несе відповідальність:

- ✓ за невідповідне виконання правил внутрішнього трудового розпорядку, виробничих завдань та обов'язків покладених на нього згідно посадових інструкцій;
- ✓ за наявні та приховані правопорушення, скоєні в процесі здійснення своєї діяльності;
- ✓ за свідоме та несвідоме завдання матеріальної шкоди.

Бухгалтер по виробництву належить до професійної групи «Фахівці» та підпорядковується головному бухгалтеру.

Призначається та звільняється з посади наказом Директора Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» з дотриманням вимог Кодексу законів про працю в Україні та чинного законодавства про працю.

Бухгалтер по виробництву:

- забезпечує ведення обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, з врахуванням особливостей діяльності компанії та технології обробки облікових даних.
- дотримується правил внутрішнього трудового розпорядку, правил техніки безпеки при роботі з оргтехнікою, протипожежних заходів безпеки, інструкціями з ОП.

Загальна схема документообігу

Документообіг – це рух документів від моменту їх складання чи отримання від інших підприємств, враховуючи період обробки і до передачі в архів.

На кожному підприємстві саме головним бухгалтером встановлюється документообіг, який є обов'язковим для робітників організації.

Від характеру та особливостей господарських операцій та їх оформлення і враховуючи структуру бухгалтерії залежить порядок документообігу.

Загальноприйнятими етапами документообігу є :

- ✓ прийняття документа бухгалтерією;
- ✓ етап саме складання та оформлення документа;
- ✓ постійна передача документа на засоби обчислювальної техніки (іншої оргтехніки) і повернення назад;
- ✓ своєчасне переміщення документа відділами і робочими місцями бухгалтерії, його обробка і використання для облікових записів; передача документа до архіву.

Подання первинних документів працівниками певних підрозділів здійснюється створенням та поданням за графіком документообігу.

Для усякого виду документів, до яких насамперед відносяться такі як рахунки-фактур, накладні-вимог, розробляється саме схема документообігу у вигляді графіка руху документів. У графіку документообігу відображається дата створення або одержання документів, безпосередньо передачу в обробку, відповідальна особа та прийняття їх до обліку, і заключним етапом є прийняття їх до архіву.

При купівлі основних засобів акт складає комісія, яка призначається розпорядженням голови підприємства. В одному примірнику складається акт на кожний окремий об'єкт. При проведенні внутрішнього переміщення основних засобів акт складається у двох примірниках у тому відділі, який здає основні засоби.

Задля вибуття основних засобів при повній їх ліквідації застосовується Акт на списання основних засобів (ф. №03-3). Комісією складається акт у двох примірниках, що має бути затверджений наказом керівника підприємства

Ведеться в одному примірнику бухгалтерією на підставі “Акта приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів”(ф. №03-1), технічної та іншої документації. Для аналітичного обліку та загальної інформації про основні засоби на підприємстві застосовується Інвентарна картка обліку основних засобів (ф. №03-6). Картка містить дані про технічні особливості об'єкта, в ній вказується норми амортизаційних відрахувань.

Для реєстрації інвентарних карток застосовується Опис інвентарних карток з обліку ОЗ (ф. № ОЗ-7).

З метою контролю та збереження інвентарних карток Опис інвентарних карток з обліку ОЗ складається в бухгалтерії одному примірнику.

Застосування Інвентарного списку основних засобів (ф. №ОЗ-9) відбувається в місцях експлуатації основних засобів, та безпосередньо для обліку кожного

об'єкта за матеріально відповідальними особами. Дані, що містяться в Інвентарному списку основних засобів, мають збігатися із даними в інвентарних картках обліку основних засобів.

Запаси (сировина й матеріали, тара, паливо, й тарні матеріали, матеріали, передані в переробку), що надходять на склади підприємства повинні підлягати перевірці щодо відповідності їх асортименту (кількості, вазі, об'єму) і якості, вказаних у документах.

Розрахунок амортизації основних засобів (ф. № ОЗ-14) використовуються для розрахунку амортизації основних засобів.

Приймання і оприбуткування запасів (матеріалів та тари під матеріали), що надходять зі сторони від постачальників, оформляються відповідними складами підприємства шляхом складання Прибуткового ордеру (ф. № М-4), який виписується на підставі Рахунка-фактури постачальника та інших документів. Заповнюється при відсутності якісних та кількісних розбіжностей із документами. Датою складання прибуткового ордеру є день надходження матеріалів на склад. В ньому зазначається дата складання, постачальник, матеріальні цінності, одиниця виміру, кількість, ціна та сума

Прибутковий ордер повинен виписуватись на фактично прийняту кількість цінностей. Матеріальні цінності, які надійшли оприбутковуються на склад на підставі Товарно-транспортної накладної (ф. №М-6), одержаної від вантажовідправника.

У таблиці обліку застосовування робочого часу за місяць (ф. №П-15) розкривають відповідні відхилення від нормальної тривалості робочого дня, та звісно неявки на роботу із поважних причин, визначаються понаднормові роботи та інше.

В кінці місяця роблять підрахунок суцільного календарного фонду робочого часу, відповідно час невиходів та інакших втрат.

Ще із загального календарного фонду виключають усі втрати та отримують фактично відпрацьований час. В кінці кожного місяця показники таблиць підсумовуються по кожному робітнику, та враховують також по цехах і відділах. Закономірність даних для контролювання за використанням робочого часу та для нарахування заробітної плати робітникам виробництва за звітний місяць .

Контроль за дотриманням графіка документообігу на підприємстві здійснюється Головним бухгалтером. Щодо порядку подання до бухгалтерії відповідних документів вимоги головного бухгалтера є обов'язковими для усіх підрозділів виробництва.

Відповідальність за якісне складання відповідних документів, їх передачу у встановлені графіком терміни для відображення в обліку, за повну достовірність даних, що були відображені у документах, просто несуть особи, що склали і також підписали документи.

Зберігання документів виконає значну роль у справі домірної постановки бухгалтерського обліку. Справедлива система зберігання може забезпечити цілісність у зберіганні документів подовж встановлених законом термінів, та віддає перспективу користування ними для отримання довідок.

Первинні документи, які пройшли стадії обробки, бухгалтерські звіти і баланси до передачі їх до зберігання виробництва, організації мають зберігатися в бухгалтерії у спеціальних приміщеннях під відповідальністю працівників та головного бухгалтера.

Первинні документи поточного місяця, які підлягають обробці ручним способом, комплектуються в хронологічному порядку, переплітаються й супроводжуються довідкою для архіву.

Загальний графік документообігу підприємства залучає в себе назву документа, кількість примірників, створення документа, опрацювання та передача до архіву, ще вказується відповідальна особа за документ.

Видача первинних бухгалтерських документів, з архіву підприємства, робітникам інших підрозділів може відбуватися безпосередньо за рішенням головного бухгалтера.

Зберігання облікової інформації, яка пройшла відповідну обробку і була підставою для складання звітності, бухгалтерських звітів і балансів, в такому випадку їх оформлення і передачу до архіву забезпечує головний бухгалтер підприємства.

Термін зберігання документів, бухгалтерських звітів та балансів у архіві підприємства, установи визначається згідно з Переліком типових документів, яка використовуються в діяльності органів державної представницької і виконавчої влади та місцевого самоврядування, виробництв, із зазначенням відповідних термінів зберігання матеріалів, що затверджуються Головним архівним управлінням при Кабінеті Міністрів України.

В разі, якщо відбулось псування бухгалтерських документів, керівник виробництва повідомляє правоохоронні органи в письмовій формі та призначає комісію для встановлення відсутності документів наказом. Представників слідчих органів запрошують для участі в роботі комісії державного нагляду. В свою чергу результати роботи комісії оформлюються актом, що має завізувати керівник підприємства. Копія акту відправляється органу, а ще державній податковій інспекції у термін в 10 днів.

1.3. Облікова і податкова політики Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Бухгалтерський облік Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» - це процес вираження, вимірювання, акумулювання, реєстрації, узагальнення, оброблення інформації про діяльність виробництва усіма користувачам з метою прийняття рішень.

Правові засади організації, регулювання, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» формулює Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996 [1].

Бухгалтерський облік гуртується в основному для отримання користувачами певної інформації. Отже організація бухгалтерського обліку на Філії ТДВ

«Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» потребує вирішення кола завдань. Ці завдання організації бухгалтерського обліку Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» формуються, на підставі завдань бухгалтерського обліку.

Процес організації бухгалтерського обліку Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» передбачає вибір, встановлення зв'язку впорядкування, та об'єднання в часі й просторі необхідних складових. Таке розуміння буває основою для пояснення організації бухгалтерського обліку як цілеспрямованого об'єднання, встановлення зв'язків, складових, що забезпечують здійснювання бухгалтерським обліком своїх завдань

Виконання завдань організації бухгалтерського обліку на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» забезпечує своєчасне, повне, достовірне та безперервне відображення всіх господарських операцій; обробку інформаційних даних, складання на їх основі облікових реєстрів і бухгалтерської звітності. Від того, як організовано бухгалтерський облік, як він виконує свої функції значною мірою залежить рівень дієвості виконання завдань, що поставлені до виконання працівникам підприємства.

З погляду на вагомість посаджених завдань та потребу відповідного рівня їхнього виконання поставлених перед бухгалтерським обліком на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», виникає необхідність раціональної його організації.

Облікова політика - сукупність принципів, методів та процедур, які використовує компанія для підготовки та подання фінансової звітності. Дане визначення представлено в ст. 1 «Визначення термінів» Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а також в Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства. [2]

Бухгалтерський облік господарських операцій Філії «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» згідно з Наказом про облікову політику здійснює бухгалтерська служба (відділ) на чолі з головним бухгалтером. На виробництві застосовується автоматизована система обробки бухгалтерських документів- комп'ютерна програма «1С: Бухгалтерія 8».

Відповідно облікової політики виробництва для обліку і складання звітності основні засоби поділяються на групи що відображаються в П(с)БО 7 «Основні засоби», а саме

- ✓ земельні ділянки та машини та обладнання;
- ✓ будівлі, споруди і передавальні пристрої;
- ✓ інструменти, прилади, інвентар;
- ✓ транспортні засоби;
- ✓ інші основні засоби.

Продукуючи облікову політику, головний бухгалтер бере методологічні рішення про організацію обліку певної кількості об'єктів, до яких відноситься амортизація основних засобів та оцінка готової продукції, незавершеного виробництва, а також нематеріальних активів тощо. На методологію облікової

політики впливають критерії та правила, принципи розмежування необоротних активів, нарахування амортизації і зносу, оцінки запасів та готової продукції, та інших оборотних активів, списання різноманітних витрат, дефініція обсягу реалізації продукції, обліку та розподілу інших витрат і включення їх до собівартості, формування статутного капіталу та визначення відповідності всіх його складових частин, фондів спеціального призначення тощо.

табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Характеристика облікової політики Філії «Яготинський маслозавод»
«Яготинське для дітей»**

Можливі варіанти	Підстава	Складові облікової політики
1	2	3
Для виправлення помилок, для бюджетування фінансового показника, для контрольних процедур – 500 грн.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Межа суттєвості
6000 грн. (у відповідності до норм ПКУ)	П(С)БО 7 «Основні засоби»	Величина вартісного критерію належності матеріального активу до малоцінних необоротних
Метод порівнюваної ціни перепродажу (звичайної ціни)	П(С)БО 23 «Розкриття інформації про пов'язані сторони»	Методи оцінки активів чи зобов'язань в операціях пов'язаних сторін
Встановлюється комісією під час введення в експлуатацію з врахування техніко-економічних характеристик та інших чинників, але не менше ніж строки, встановлені ст.145 ПКУ)	П(С)БО 7 «Основні засоби»	Строк корисного використання основних засобів
Прямолінійний (як для цілей фінансового, так і для цілей податкового обліку відповідно до ПКУ)	П(С)БО 7 «Основні засоби»	Методи амортизації основних засобів
Метод нарахування зносу у розмірі 100 % вартості в першому місяці використання об'єкта	П(С)БО 7 «Основні засоби»	Методи амортизації інших необоротних матер. активів
365 днів	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Тривалість операційного циклу
На дату складання річної фінансової звітності із застосуванням порядку ст. 146.21 ПКУ	П(С)БО 7 «Основні засоби»	Переоцінка необоротних активів
На дату квартальної проміжної звітності	П(С)БО 7 «Основні засоби»	Періодичність зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку
Шляхом вивчення виконаної роботи. Доходи із довготривалим операційним циклом визначаються шляхом визначення питомої ваги витрат звітного періоду у загально-очікуваній сумі таких витрат.	П(С)БО 15 «Дохід»	Методи оцінки ступеня завершеності операції з надання послуг
Відповідно до ст.145.1.1 ПКУ	П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	Строк корисного використання нематеріальних активів

Найменування в розрізі партії	П(С)БО 9 «Запаси»	Одиниця обліку запасів
Включати до первісної вартості тих запасів, витрати по яких понесено, не створювати окремий субрахунок транспортно-заготівельні витрати	П(С)БО 9 «Запаси»	Порядок розподілу транспортно-заготівельних витрат

Продовження таблиці 1.1.

1	2	3
Середньозваженої собівартості	П(С)БО 9 «Запаси»	Методи оцінки вибуття запасів
Можливість реалізувати протягом найближчих 3х місяців	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Критерій віднесення високоліквідних активів до грошових коштів
Ознака виробничого і невиробничого призначення в контексті ПКУ.	П(С)БО 9 «Запаси»	Призначення та умови використання запасів
Простий метод обліку на виробництво та калькулювання фактичної виробничої собівартості продукції	П(С)БО 16 «Витрати»	Методи калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)

Сплачено податків: у I півріччі 2019 року – 1501,4 тис. грн., за 2018 рік – 2282,2 тис. грн.

1.4. Техніко-економічний аналіз діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 рр

Це характеристикою основних показників виробничої діяльності підприємства є аналіз техніко-економічних показників, основним завданням якого є задоволення потреб покупців у визначеній продукції, а так само одержання прибутку. Рівень прибутку залежить від обсягів виробництва і реалізації продукції, продуктивності праці і рівня втрат на виробництво [10, с.160].

Вихідними матеріалами для аналізу з'являються вихідні дані оперативного, бухгалтерського і статистичного обліків, що аналізуються в залежності від рівня технічної оснащеності та конкретних умов експлуатації, сформованої організаційної структури виробництва. Об'єктами аналізу можуть бути результуючі техніко-економічні показники до яких необхідно віднести виконання плану, ступінь використання та технічний стан обладнання, прибутковість та продуктивність праці, заробітна плата та її структура, собівартість виробленої та реалізованої продукції, доходи від різних видів діяльності, рентабельність, показники фінансового стану підприємства.

Техніко-економічний аналіз проводять технічні служби підприємства. Об'єктом аналізу являються технічні процеси, які використовуються для виготовлення продукції із певними властивостями та пов'язані з цим матеріальні, трудові й фінансові витрати, а його предметом являються причинно-наслідкові зв'язки, які є результатом взаємодії технічних та економічних процесів.

Основні показники роботи Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 рр

№ п/п	Показник	Роки		Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темп зміни, %
		2018	2019		
А	В	С	Д	Е	Ф
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	167644	178580	10936	106,52
2	Чисельність промислово-виробничого персоналу,чол	139	175	36	125,90
3	Фонд оплати праці промислово-виробничого персоналу, тис. грн.	18292	29821	11529	163,03
4	Виробіток на одного працівника ПВП, тис.грн/чол	1206,07	1020,46	-185,61	84,61
5	Середньорічна оплата праці, тис. грн./особу	131,60	170,41	38,81	129,49
6	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	140558	163394	22836	116,25
7	Віддача основних засобів, грн/грн	1,19	1,09	-0,10	91,64
8	Середньорічні залишки обігових коштів, тис.грн	633398	990099	356701	156,32
9	Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,26	0,18	-0,08	68,15
10	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	852671	1157267	304596	135,72
11	Власний капітал, тис. грн.	-12427	-27298	-14871	219,67
12	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	127209	138297	11088	108,72
13	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	75,88	77,44	1,56	102,06
14	Матеріальні витрати, тис. грн	304821	355013	50192	116,47
15	Матеріаловіддача, грн/грн	0,55	0,50	-0,05	91,46
16	Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	40435	40283	-152	99,62
17	Прибуток (збиток) операційної діяльності, тис. грн.	-7448	-14816	-7423	-198,93
18	Чистий фінансовий результат, тис.грн	-7448	-14871	-7423	199,66
19	Рентабельність продаж,%	31,79	29,13	-2,66	X

A	B	C	D	E	F
20	Збитковість власного капіталу,%	59,93	54,48	-5,46	X
21	Збитковість загальна (активів),%	-0,87	-1,29	-0,41	X

Отже, в процесі проведеного аналізу можна зробити висновок, що в цілому підприємство працювало стабільно, але при цьому існували певні труднощі. Чистий дохід (виручка) від реалізації збільшився на 10936 тис. грн. або на 6,52%. Також збільшилась і собівартість продукції на 11088 тис.грн. у 2019 році порівняно з 2018 роком, що є негативним явищем. Перевищення темпу зростання собівартості продукції над темпом збільшення чистого доходу призвело до того, що також валовий прибуток зменшився на 152 тис.грн і підприємство тримало збиток в розмірі 7448 в 2018 році та 14816 тис. грн у 2019 р, що свідчить про зниження ефективності роботи підприємства.

Величина власного капіталу в 2018-2019 рр має від'ємне значення за наявності нерозподіленого збитку. Цей показник збільшився на 14871 тис.грн або в 2,2 рази.

Спостерігається позитивна динаміка певних показників виробничо-господарської діяльності. Так збільшилася середньорічна вартість основних засобів на 22836 тис.грн (16, 25%), вартість матеріальних витрат на 50192 тис.грн (16,47%),

Непропорційне зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції та величини ресурсів призвело до зменшення показників ефективності їх використання. Так віддача основних засобів зменшилася на 8,36% , а матеріаловіддача на 8,54%.

Наявність негативного чистого фінансового результату (збитку) призвело до наявності збитковості основних показників. А саме в 2018-2019 рр спостерігається збитковість власного капіталу, активів. Але збитковість власного капіталу зменшилася на 5,46 в.п., а збитковість активів збільшилася на 0,41 в.п.

Негативним явищем діяльності підприємства є зменшення продуктивності праці працюючих на 185,61 тис.грн /ос або на 5,39%. Це відбувається за рахунок того, що виручка від реалізації збільшилася на 6,52% , а чисельність працюючих на 25,9%.

Отже, в цілому за період 2018-2019 роки підприємство вело збиткову діяльність, але більшість техніко-економічних показників мають тенденцію збільшення.

Разом з тим підприємство є нерентабельним. Показники зменшуються з кожним роком. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу зменшується у 2018 та 2019 роках. Коефіцієнт рентабельності активів, продажу та витрат істотних змін зазнали в 2018 році, а за період з 2018 по 2019 майже не змінились.

Аналіз ділової активності підприємства показав, що за аналізований період повний цикл виробництва, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку відбувається приблизно 2,5 рази на рік.

Загалом показники змінюються як в позитивну, так і в негативну сторони, але разом з тим підприємство є нерентабельним, не швидко ліквідним, але активним в своїй діяльності.

Розділ II. Теоретичні основи обліку, аналізу та аудиту витрат в системі управління операційною діяльністю

2.1. Економічна сутність витрат та їх роль в системі управління операційною діяльністю

Питання рівня та структури витрат та собівартості продукції досліджували багато українських та зарубіжних науковців, які в достатній мірі висвітлені в науково-економічній літературі. Вагомий внесок у дослідження економічного змісту витрат, їх класифікації та структури, обґрунтуванню напрямів їх зниження, внесли такі вчені: А. Бородкін, А. Гальчинський, А. Захаров, А. Зюкін, А. Чандлер, Е. Брігхем, Е. Гончарова, Дж. Шанк, та ін

Створення ефективного аналітичного забезпечення управління витратами пов'язане з:

- виготовленням конкурентоспроможної продукції;
- наявністю якісної та реальної інформації щодо собівартості окремих видів продукції, виконаних робіт (послуг) та їхніх позицій на ринку;
- можливістю використання гнучкого ціноутворення;
- наданням об'єктивних даних для складання бюджету підприємства;
- можливістю оцінки раціоналізації витрат за центрами їхнього формування та центрами відповідальності.

З метою управління витратами господарського суб'єкта проводять їхню класифікацію, що дає змогу визначити природу та особливості формування, розподілу витрат за визначеними об'єктами управління.

Управління витратами на підприємстві відбувається за місцем їхнього виникнення та центрами відповідальності. Для проведення аналізу раціональності витрат та контролю за їхнім рівнем формують бюджети витрат за калькуляційними підрозділами (виробничими, адміністративними, збутовими і ін).

Витрати є найважливішим якісним показником, що відображає результати господарської діяльності підприємства, та інструментом оцінки техніко-економічного рівня виробництва і праці, ефективності управління тощо. Виступаючи початковою базою ціноутворення, витрати впливають на дохід, рівень рентабельності підприємства, а також на формування загальнодержавного бюджету.

Обліково–аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ II	Номер сторінки
Здобувач	Матей С. В .		15.12.20 р		
Науковий керівник	Михайленко О.В.		17.12.20 р.		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л. М.		20.01.21 р.		

Операційні витрати являються основною складовою витрат суб'єкта господарювання. До їхнього складу входять виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати [8, с. 85].

Перелік включених до собівартості поточних витрат до вступу в дію Податкового кодексу визначався статтею 9 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств. В правилах обліку витрат, які виникають у платників податку" з прийняттям Податкового кодексу України відбулися зміни. В податковому законодавстві на даний час поняття втрати, їхні визнання, сутність та структура, висвітлено в Податковому кодексі України. Момент визнання втрат є залежним від того: як формують вони собівартість реалізованих товарів або виконаних робіт або наданих послуг.

Операційні витрати (англ. OPEX, скор. від operating expenses) — повсякденні витрати компанії для ведення бізнесу, виробництва товарів і послуг.

Сума операційних витрат і капітальних вкладень (англ. CAPEX) акумулюють втрати виробничої організації, що не включаються в пряму собівартість продукції та/або послуг, що пропонує споживачеві дана виробнича компанія. Наприклад, покупка копіювального апарату відноситься до капітальних вкладень, а покупка паперу, тонера, оплата споживаної ним електроенергії, ремонту та обслуговування цього пристрою відносяться до операційних витрат. Стосовно до бізнесу операційні витрати включають в себе, зокрема, оплату оренди приміщень для офісу, комунальних платежів компанії, витрати на рекламу і НДДКР, ліцензійні та страхові платежі, витрати на відрядження та транспортні витрати, оплату сторонніх адвокатів і аудиторів, зарплату персоналу і т.д.

Операційні витрати (повсякденні витрати компанії на організацію продажів, адміністрування, НДДКР і т.д.). В протилежність прямим витратам - витратам виробництва в готову продукцію.

У звіті про фінансові результати втрати від операційної діяльності вказуються в прив'язці до періоду часу, протягом якого вони були понесені – період, а саме місяць, квартал або рік.

Класифікацію операційних витрат здійснюють за двома основними ознаками (рис. 2.1.):

- за економічним характером витрат (економічними елементами);
- за порядком віднесення на собівартість продукції (товарів, робіт, послуг).

З метою визначення втрат на виробництво і реалізацію загального обсягу продукції й аналізу структури усі втрати групуються за ступенем їхньої економічної однорідності (економічними елементами). Документ, на підставі якого здійснюється таке групування, називається кошторисом втрат на виробництво (кошторисом виробництва).

Рис. 2.1. Класифікація витрат операційної діяльності підприємства

Основними економічними елементами операційних витрат є:

- *матеріальні витрати* – до них відносяться витрати на придбання сировини, основних і допоміжних матеріалів, комплектуючих, палива, електроенергії. Як виняток - є вартість витрат на здобуток необоротних активів, що підлягають амортизації[7, с. 35].

Розмір матеріальних витрат виділяється на основі вартості спожитих в операційній діяльності ресурсів та виходячи з вартостей їх придбання (без ПДВ), включаючи всі втрати, що супроводжують це придбання. Ціна зворотних відходів відраховується[6,с. 595].

- *витрати на оплату праці* – до них відносяться витрати на виплату всіх складових фонду оплати праці:

- основної заробітної плати – до них включаються витрати на оплату за тарифними ставками, відрядними розцінками та посадовими окладами;

- додаткової заробітної плати – до них включаються витрати із виплатою надбавок, гарантійних й компенсаційних виплат, що передбачені діючим законодавством;

- премії – це виплати пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій;

- інші заохочувальні й компенсаційні виплати - до них включаються виплати у формі винагород за результатами роботи за поточний період, а також премії за спеціальними системами і положеннями, а також компенсаційні та інші грошові й матеріальні розрахунки, що не передбачені чинним законодавством або здійснюються понад законодавчо встановлені норми[6].

- *відрахування на соціальні заходи* – відображається величина відрахувань за ставками (нормами), встановленими у відсотках до витрат на оплату праці;

- *амортизаційні відрахування* – до складу даного елемента відносяться нараховання згідно до встановленого порядку, а також сума амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів;

- *інші витрати* – до складу цього елемента відносяться витрати на відрядження, послуги зв'язку, рекламу, розрахункове обслуговування тощо. А

також всі інші витрати від операційної діяльності, що не увійшли до складу попередніх елементів:

- оплата робіт і послуг консультативного або інформаційного характеру;
- оплата вартості ліцензій та інших державних дозволів;
- витрати на реалізацію продукції;
- оплата збору за реєстрацію підприємства в органах державного управління;
- витрати, пов'язані з управлінням виробництвом;
- витрати на сплату процентів за користування кредитами;
- витрати на виготовлення і придбання бланків цінних паперів;
- відрахування до державних цільових фондів;
- інші витрати.

При класифікації за порядком віднесення на собівартість всі витрати від операційної діяльності виробництва розподіляються на:

- собівартість продукції - тобто витрати до складу якої включають виробничі витрати. При цьому включаються витрати як прямі, так і непрямі, пов'язані з обслуговуванням і управлінням виробництвом;

- витрати, які не включають до собівартості продукції, а саме:

- а) адміністративні витрати;
- б) витрати на збут;
- в) інші операційні витрати.

До адміністративних витрат відносяться такі загальногосподарські витрати, що спрямовані на обслуговування та управління підприємством:

- загальні корпоративні витрати, а саме організаційні втрати, втрати на проведення річних зборів, представницькі втрати;

- витрати на службові відрядження і утримання апарату управління виробництвом та іншого загальногосподарського персоналу;

- втрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання, тобто витрати пов'язані із операційною орендою, страхуванням майна, амортизацією, ремонтом, опаленням, освітленням, водопостачанням, водовідведенням та охороною;

- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);

- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;

- витрати на врегулювання спорів у судових органах;

- а також податки, збори та інші платежі, але не включаються податки, збори та обов'язкові платежі, які включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг));

– плата за розрахункове обслуговування, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти;

– інші витрати загальногосподарського призначення.

До витрат на збут належать:

- витрати на ремонт тари;
- витрати на пакувальні матеріали;
- витрати на рекламу і дослідження ринку;
- витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;
- витрати на утримання основних засобів та інших необоротних активів, пов'язаних зі збутом (оперативна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт тощо);
- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- витрати на передпродажну підготовку товарів;
- витрати на транспортування і страхування готової продукції та інші послуги, пов'язані з транспортуванням відповідно до умов договору постачання;
- інші витрати, пов'язані із збутом продукції (товарів, послуг).

До інших витрат операційної діяльності належать:

- витрати на дослідження і розробки;
- собівартість реалізованої іноземної валюти;
- собівартість реалізованих виробничих запасів (складається з їх облікової вартості та витрат на їх реалізацію);
- визнані штрафи, пеня, неустойка;
- втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства);
- втрати від знецінення запасів;
- нестачі й втрати від псування цінностей;
- суми безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування в резерви сумнівних боргів;
- витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення;
- інші витрати операційної діяльності.

За способом перенесення на собівартість окремих видів продукції витрати поділяються на прямі і непрямі.

Прямі втрати тісно пов'язані з виготовленням певного конкретного виду продукції та можуть бути обчислені прямо. Сюди відносяться вартість сировини і

основних матеріалів, амортизація обладнання виробничих цехів, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати.

До *непрямих* належать затрати, пов'язані з виробництвом декількох видів продукції. Тобто витрати на утримання і експлуатацію устаткування, загальновиробничі, загальногосподарські витрати, які включаються до собівартості за допомогою спеціальних розрахунків. Наприклад, до непрямих або накладних загальновиробничих витрат можна віднести допоміжні матеріали, оплата праці управлінського і обслуговуючого виробничого персоналу, інші накладні витрати. На виробничих підприємствах з високим рівнем спеціалізації виробничих процесів, виділенням окремих виробничих цехів по виготовленню визначеної продукції, механізованим обліком частина прямих витрат у загальній сумі збільшується. Це збільшує ефективність обчислення витрат певних видів продукції, зміцнює економічні основи управління.

Загальновиробничі витрати, оскільки вони є частиною виробничої собівартості, вбачають непрямий характер, адже пов'язані з виробництвом групи та/або всієї продукції, виконанням усіх послуг чи робіт.

Загальновиробничі витрати включають:

- ✓ витрати пов'язані із управлінням виробництвом, а саме - оплата праці апарату управління цехами, дільницями, також відрахування на соціальні заходи й медичне страхування апарату управління цехами, дільницями та витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, дільниць тощо;
- ✓ амортизація основних засобів загальновиробничого призначення (цехового, дільничного, лінійного);
- ✓ амортизація нематеріальних активів загальновиробничого призначення (цехового, дільничного, лінійного);
- ✓ витрати на використання, утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду необоротних активів загальновиробничого призначення;
- ✓ витрати на вдосконалення технології й організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих удосконаленням технології й організації виробництва, покращанням якості продукції, зміцненням її надійності, довговічності, інакших експлуатаційних характеристик у виробничому процесі,
- ✓ витрати матеріалів та інших купівельних комплектуючих виробів і напівфабрикатів, а також оплата послуг сторонніх організацій тощо;
- ✓ витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень;
- ✓ витрати на обслуговування виробничого процесу куди відноситься оплата праці загальновиробничого персоналу;
- ✓ відрахування – в тому числі на соціальні заходи, медичне страхування, витрати на здійснення технологічного контролю ;
- ✓ витрати на охорону праці, техніку безпеки та охорону навколишнього природного середовища;

✓ інші витрати, в тому числі втрати від браку, оплата простоїв тощо.

Загальновиробничі витрати можна умовно поділити на змінні і постійні.

Змінні загальновиробничі витрати – витрати на обслуговування та управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності.

Постійні загальновиробничі витрати – це витрати які відносяться на обслуговування і управління виробництвом, які залишаються незмінними або майже незмінними при зміні обсягу діяльності.

Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати це витрати що включаються до складу собівартості реалізованої продукції у періоді їхнього виникнення. Загальна сума розподілених та нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не може бути більше їх фактичної величини.

Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат кожне підприємство самостійно для себе визначає.

Нерозподілені постійні виробничі витрати які утворюються лише у випадку, коли обсяг виробництва менший за нормальну виробничу потужність, що визначається як середній рівень виробництва при звичайних умовах діяльності з урахуванням запланованого обсягу виробництва або визначається внутрішніми документами підприємства[7,с. 35-39].

2.2. Теоретичні засади бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності

Формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та розкриття у фінансовій звітності на підставі застосування методологічних засад визначає Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Нормами П(С)БО 16 суворо регламентуються умови визнання витрат [3, С.487].

Витрати визнаються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності при виконанні таких умов: коли має місце зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних з вибуттям активів або збільшенням зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Це означає, що витрати визнаються одночасно з визнанням збільшення зобов'язань (наприклад, нарахування заробітної плати працівникам) або із зменшенням активів (реалізація товарів); оцінку витрат може бути достовірно визначено.

Інколи прямиий зв'язок між витратами і доходами встановити не можливо. Такі витрати відображають в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності в тому звітному періоді, коли вони мали місце. Перелік таких витрат установлено відповідними П(С)БО.

У процесі операційної діяльності виробництва з'являються витрати, що не включаються до собівартості продукції, і їх не можна занести до будь-якого доходу звітного періоду. Такі втрати піддаються відбиттю у складі того звітного періоду, у

якому вони відбулися (п. 7 Положення 16). До таких операційних витрат доцільно віднести витрати на збут; адміністративні витрати та інші витрати операційної діяльності.

На Рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображається величина загальногосподарських витрат, пов'язаних з управлінням та обслуговуванням підприємства в цілому, в саме:

- ✓ загальні корпоративні витрати – в тому числі організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати та ін.;
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на службові відрядження й утримання апарату управління виробництвом та іншого загальногосподарського персоналу;
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на утримання необоротних матеріальних активів - а саме - операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, охорона;
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на винагороди за професійні послуги - в тому числі юридичні, аудиторські, по оцінці майна тощо;
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на зв'язок - а саме - поштові, телеграфні, телефонні, факс тощо;
- ✓ витрати пов'язані із амортизацією нематеріальних активів загальногосподарського використання;
- ✓ витрати пов'язані із урегулюванням спорів у судових органах;
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі - крім податків, зборів і обов'язкових платежів, які включаються до виробничої вартості продукції (робіт, послуг);
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на плату за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків;
- ✓ інші витрати загальногосподарського значення.

Облік операційних витрат відображається на рахунках 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 97 «Інші витрати операційної діяльності».

Детальне вивчення цих рахунків дозволили визначити, що адміністративні витрати, що відображені протягом звітного періоду обліковуються на дебеті рахунка 92 «Адміністративні витрати», в кінці звітного періоду списуються з кредиту цього рахунка на дебет рахунка 79 «Фінансові результати».

На рахунку 93 «Витрати на збут» відображаються витрати, які пов'язані із реалізацією (збутом) готової продукції (товарів, робіт, послуг):

- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на пакувальних матеріалів для затарення готової продукції на складах
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на виробництво готової продукції;
- ✓ витрати пов'язані із витрачанням на ремонт тари;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на оплатц праці і комісійні винагороди продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, які забезпечують збут;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на рекламу і дослідження ринку (маркетинг);

✓ витрати пов'язані із витрачанням на передпродажну підготовку товарів;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на відрядження працівників, які зайняті збутом;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, пов'язаних із збутом продукції, товарів) робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);

✓ витрати пов'язані із витрачанням на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) згідно з умовами договору (базису) поставки;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;

✓ інші витрати, пов'язані із збутом продукції (товарів, робіт, послуг).

Витрати, які пов'язані із збутом продукції (товарів), обліковуються протягом звітного періоду на дебеті рахунка 93 «Витрати на збут», наприкінці звітного періоду списуються з кредиту цього рахунка на дебет рахунка 79 «Фінансові результати».

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» відображаються інші операційні витрати, у тому числі:

✓ витрати пов'язані із витрачанням на дослідницьку роботу та розробки;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на собівартість реалізованої Іноземної валюти;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на собівартість реалізованих виробничих запасів;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на сума безнадійної дебіторської заборгованості;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на створення резерву сумнівних боргів;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на втрати від знецінення запасів;

✓ витрати пов'язані із витрачанням на недостачі і втрати від псування цінностей;

✓ визнані штрафи, пеня, неустойки;

✓ інші витрати операційної діяльності – а саме витрати пов'язані із витрачанням на виплату матеріальної допомоги, на утримання об'єктів соціально-культурного призначення та ін.

Зазначені операційні витрати, відображені протягом звітного періоду на дебеті рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності», в кінці звітного періоду списуються з кредиту цього рахунка на дебет рахунка 79 «Фінансові результати».

На підставі викладеного матеріалу зробимо висновок, що у процесі постачання визначається собівартість одиниці придбаних виробничих запасів, яка використовується для оцінки витрачених матеріальних цінностей виробництва, у процесі виробництва сума понесених витрат у грошовому виразі є виробничою собівартістю, яка складає основу для обчислення собівартості одиниці окремих видів продукції (робіт, послуг). Остання використовується для оцінки реалізованої продукції(робіт, послуг).

Оцінка витрат проводиться на основі калькуляції, а калькуляція здійснюється на основі оцінки об'єктів і статті витрат. визнаються витрати виходячи з принципу відповідності, тобто витрати визнаються в періоді, в якому було визнано дохід, для одержання якого вони були здійснені.

2.3. Теоретичні основи аналізу витрат в системі управління операційною діяльністю

Функціонування промислового виробництва вимагає відповідних витрат виробничих ресурсів та коштів. Часткові з них відшкодовуються за рахунок прибутку виробництв та коштів, що спрямовуються на капітальні вкладення. Більшість витрат, пов'язаних з використанням у процесі виробництва продукції (робіт, послуг), природних ресурсів, палива, сировини, матеріалів, трудових ресурсів енергії, основних засобів, нематеріальних активів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво та реалізацію, становлять собівартість продукції. Собівартість віддзеркалює, чого коштує виробництву виробництво і реалізація продукції, яка створена зусиллями всього персоналу.

Метою аналізу витрат на виробництво продукції є виявлення можливості раціонального використання виробничих ресурсів, інформаційному забезпеченні та глибокій оцінці результатів щодо оптимізації витрат, мотивуванні управлінських рішень.

Економія витрат на виробництво — це одна з основних та вирішальних домовленостей збільшення грошових накопичень і прибутку. Джерелами зменшення величини витрат є забезпечується раціональним та ощадливим використанням усіх видів ресурсів, дотриманням суворого режиму економії в усіх підрозділах підприємства, утворення противитратного механізму хазяйнування.

Основні задачі аналізу собівартості продукції (робіт, послуг):

1. Оцінка виконання планових показників собівартості із вихначенням напруженості планових (розрахункових) показників.

2. Визначення відхилень фактичних витрат від планових (нормативних) та встановлення взаємозумовленості між показниками.

3. Дефініція динаміки показників собівартості одиниці виробу і витрат на одну гривню продукції.

4. Вивчення факторів впливу на показники собівартості продукції та резервів подальшого зниження собівартості і витрат.

Об'єктом витрат є продукція, роботи та послуги або вид діяльності виробництва, що потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом витрат.

Основні напрямки аналізу собівартості продукції:

- аналіз витрат на одну гривню продукції;
- аналіз собівартості продукції за економічними елементами та калькуляційними статтями;
- аналіз собівартості окремих видів продукції;
- зведений підрахунок потенцій зменшення витрат та собівартості продукції на виробництві.

Структуру витрат за економічними елементами регламентує Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». На основі розділу II форми № 2 Звіт про фінансові результати проводиться аналіз операційних витрат за елементами:

1. Матеріальні витрати.
2. Витрати на оплату праці.
3. Відрахування на соціальні заходи.
4. Амортизація.
5. Інші операційні витрати.

Проведемо аналіз операційних витрат кожного елемента (таблиця 2.1). для цього доцільно зробити аналіз динаміки та структури витрат за економічними елементами.

Детально аналізують адміністративні витрати за їх складом та відхилення від кошторису, витрати на збут за їх складом та інші операційні витрати. Таке групування є єдиним та обов'язковим для всіх підприємств незалежно від їх галузевої належності.

Алгоритм вивчення динаміки витрат за економічними елементами показано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Макет таблиці аналізу динаміки виробничих витрат за економічними елементами

№	Стаття	Роки		Абсолютне відхилення	Темп зміни, %
		Минулий рік	Звітний рік		
A	B	C	D	E	F
1	Матеріальні витрати	Ф. 2 Р. 2500	Ф. 2 Р. 2500	D 1-C1	D 1/C1*100

2	Витрати на оплату праці	Ф. 2 P.2505	Ф. 2 P.2505	D 2-C2	D 2/C2*100
3	Відрахування на соціальні заходи	Ф. 2 P. 2510	Ф. 2 P. 2510	D3-C3	D3/C3*100
4	Амортизація	Ф. 2 P. 2515	Ф. 2 P. 2515	D4-C4	D4/C4*100
5	Інші операційні витрати	Ф. 2 P.2520	Ф. 2 P.2520	D5-E5	D5/E5*100
6	Підсумок витрат	1C.. + 5C	1E.. + 5E	D6-C6	D6/C6*100

Паралельно із вивченням динаміки необхідно дослідити структуру операційних витрат та визначити питому вагу кожного елементу в вартості операційних витрат (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Макет таблиці аналізу структури виробничих витрат за економічними елементами

№	Стаття	Минулий період		Звітний період		Абсолютне відхилення питомої ваги, в.п.
		Тис.грн	Питома вага, %	Тис.грн.	Питома вага,%	
A	B	C	D	E	F	G
1	Матеріальні витрати	Ф. 2 P. 2500	1C/6C·100	Ф. 2 P. 2500	1E/6E·100	F 1- D 1
2	Витрати на оплату праці	Ф. 2 P.2505	2C/6C·100	Ф. 2 P.2505	2E/6E·100	F 2- D 2
3	Відрахування на соціальні заходи	Ф. 2 P. 2510	3C/6C·100	Ф. 2 P. 2510	3E/6E·100	F 3- D 3
4	Амортизація	Ф. 2 P. 2515	4C/6C·100	Ф. 2 P. 2515	4E/6E·100	F 4- D 4
5	Інші операційні витрати	Ф. 2 P.2520	5C/6C·100	Ф. 2 P.2520	5E/6E·100	F 5- D 5
6	Підсумок витрат	1C.. + 5C	100,0	1E.. + 5E	100,0	F 6- D 6

Особливої уваги потребують витрати за статтями калькуляції. В першу чергу витрати на окремі види виробів, а також витрати на основне й допоміжне виробництво. Застосування групування витрат за статтями калькуляції, показує, де саме, для якої мети, в якому обсязі використано ресурси. Воно обов'язкове для визначення собівартості окремих виробів, установа центрів зосередження затрат і пошуку резервів їх скорочення.

Всі витрати (за статтями) на виробництво продукції залежно від способу включення витрат у собівартість продукції, класифікують як прямі та як накладні (непрямі). За прямою ознакою прямі витрати заносять на вироби, і вони утворюють одноелементні статті. Накладні витрати попередньо групують у кошторисах з утворенням комплексних статей витрат, що потім диференціюють між виробами пропорційно до певних ознак.

Доцільно також проводити аналіз собівартості фактично випущеної продукції за калькуляційними статтями. В процесі проведення аналізу необхідно

порівнювати фактичні витрати з базисними та плановими. При цьому формулюють абсолютне та відносне відхилення щодо кожної калькуляційної статті і дають їм оцінку.

До прямих матеріальних витрат належать такі статті.

- ✓ сировина і основні матеріали;
- ✓ зворотні відходи (вираховуються);
- ✓ супутня продукція (вираховується);
- ✓ допоміжні матеріали, паливо і енергія на технологічні цілі.

Для визначення впливу зміни структури виробленої продукції на зміну матеріальних витрат необхідно із суми матеріальних витрат, розрахованих за плановими нормами на фактичний випуск продукції, вираховувати розрахункові матеріальні витрати та величину впливу зміни обсягу продукції.

Наступним етапом проведення аналізу є визначення впливу зміни обсягу продукції на зміну прямих матеріальних витрат. При цьому визначають добуток планової (розрахункової) суми матеріальних витрат на відсоток перевиконання завдання з продукції.

Ще одним із важливих етапів аналізу це визначення впливу обсягу продукції на зміну прямих трудових витрат, який розраховується аналогічно впливу на зміну прямих матеріальних витрат, тобто визначається добуток розрахункової суми прямих витрат на оплату праці на процент перевиконання завдання із продукції.

Одним із етапів аналізу собівартості продукції є аналіз структури собівартості по калькуляційним статтям.

Заключним етапом проведення аналізу є визначення проценту відношення їх до розрахункових витрат собівартості виробленої продукції та з кожної статті окремо. Такий аналіз динаміки і структури собівартості за калькуляційними статтями доцільно проводити за допомогою даних табл.2.3.

Таблиця 2.3.

Аналіз собівартості продукції за калькуляційними статтями

№ п/п	Калькуляційна стаття	Роки		Питома вага, %		Абсолютне відхилення	Темп зміни, %	Абсолютне відхилення питомої ваги, в.п
		Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік			
A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	Сировина і основні матеріали	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	1C/16C *100	1D/16D *100	1D-1C	1D/1C* 100	1 F -1E
2	Зворотні відходи (вираховуються)	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	2C/16C *100	2D/16D *100	2D-2C	2D/2C* 100	2 F -2E

A	B	C	D	E	F	G	H	I
3	Супутня продукція (вираховується)	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	3C/16C*100	3D/16D*100	3D-3C	3D/3C*100	3 F -3E
4	Транспортно-заготівельні витрати	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	4C/16C*100	4D/16D*100	4D-4C	4D/4C*100	4 F -4E
5	Допоміжні матеріали на технологічні цілі	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	5C/16C*100	5D/16D*100	5D-5C	5D/5C*100	5 F -5E
6	Паливо і енергія на технологічні цілі	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	6C/16C*100	6D/16D*100	6D-6C	6D/6C*100	6 F -6E
7	Основна і додаткова заробітна плата виробничих робітників	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	7C/16C*100	7D/16D*100	7D-7C	7D/7C*100	7F -7E
8	Відрахування на державне соціальне страхування	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	8C/16C*100	8D/16D*100	8D-8C	8D/8C*100	8 F -8E
9	Відрахування до пенсійного фонду	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	9C/16C*100	9D/16D*100	9D-9C	9D/9C*100	9 F -9E
10	Відрахування до державного фонду сприяння зайнятості населення	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	10C/16C*100	10D/16D*100	10D-10C	10D/10C*100	10 F -10E
11	Витрати на підготовку і освоєння виробництва	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	11C/16C*100	11D/16D*100	11D-11C	11D/11C*100	11 F -11E
12	Витрати на утримання і експлуатацію обладнання	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	12C/16C*100	12D/16D*100	12D-12C	12D/12C*100	12 F -12E
13	Загальновиробничі витрати	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	13C/16C*100	13D/16D*100	13D-13C	13D/13C*100	13 F -13E
14	Втрати від браку	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	14C/16C*100	14D/16D*100	14D-14C	14D/14C*100	14 F -14E
15	Інші виробничі витрати	Калькуляція (план.)	Калькуляція (звіт.)	15C/16C*100	15D/16D*100	15D-15C	15D/15C*100	15 F -15E

A	B	C	D	E	F	G	H	I
16	Виробнича собівартість продукції	1C-2C-3C+ +4C...+1 5C	1D-2D-3D+ +4D...+ 15D	100	100	16D-16C	16D/16C*100	16 F - 16E

З метою більш повного виливу внутрішньовиробничих резервів зменшення собівартості продукції калькуляційні статті необхідно застосувати групування однорідних за економічним змістом та методикою аналізу групи: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та комплексні витрати.

Аналіз собівартості продукції у розрізі калькуляційних статей затрат допускає викласти зміну собівартості продукції в окремих структурних підрозділах виробництва, оцінити роботу часткових виконавців, що відповідають за зменшення собівартості на відповідній ділянці.

Аналітичну цінність для подальшого пошуку резервів економії витрат матеріальних, трудових і фінансових ресурсів будуть мати і такі розрахункові аналітичні показники як питома вага витрат за калькуляційними статтями на одну гривню окремо випущеної і реалізованої продукції. Вони розраховуються шляхом ділення суми витрат за кожною статтею на відповідно випущеної і реалізованої продукції.

2.4. Теоретичні основи аудиту витрат

Функціонування виробництва потребує відповідних витрат виробничих ресурсів та коштів. Більшість витрат, пов'язаних з вживанням у процесі виготовлення продукції, робіт, послуг, природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних засобів, нематеріальних активів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво та реалізацію, становлять собівартість продукції. Собівартість віддзеркалює, що коштує виробництву виробництво і реалізація продукції, створеної зусиллям всього колективу

Практика будь-якого підприємства недозволена без витрат, які можуть бути пов'язані як із виготовленням, так і з управлінням даним суб'єктом господарської практики. На основі даних про розмір та види витрат робітники управлінського апарату підприємства отримують інформацію про вживання ресурсів, унаслідок чого з'являється потенція здійснювати контроль та регулювати хід виробництва, брати оптимальні управлінські рішення.

Метою аудиту витрат в першу чергу є визначення обґрунтованості визначення і правильності обліку затрат на виробництво

Економія витрат на виробництво – одна з основних та вирішальних умов зростання грошових накопичень і прибутку. Джерелами зменшення собівартості продукції являється економія живої та матеріалізованої праці, яка забезпечується ефективним використанням усіх видів ресурсів, дотримання суворого режиму економії в усіх підрозділах підприємства, творіння противитратного механізму господарювання.

Основна сутність аудиту полягає в наданні практичної допомоги керівництву і економічним службам виробництва у веденні справ і управлінні його фінансами, а також налагодженні фінансового і управлінського обліку, надання різних консультацій тощо.

Програма аудиторської перевірки витрат на виробництво і собівартість продукції розроблюється на підприємстві та включає такі етапи:

- ретельна перевірка даних реєстрів обліку витрат і їх звірка з рахунками Головної книги;
- докладна оцінка дотримання методу обліку витрат на виробництво;
- ґрунтовна перевірка правильності розмежування виробничих витрат за звітними періодами;
- глибокий аналіз складу та обґрунтованості віднесення окремих видів витрат на собівартість продукції;
- повне вивчення даних інвентаризації незавершеного виробництва і порівняння її результатів з даними аналітичного обліку;
- детальний підрахунок і звіряння даних аналітичного обліку витрат на виробництво з даними облікових реєстрів;
- детальна перевірка правильності розподілу та списання загальновиробничих витрат;
- обґрунтована перевірка правильності розрахунку собівартості продукції.

В процесі проведення аналізу застосовуються позаоблікові та облікові джерела інформації. До облікових джерел відносяться:

- бухгалтерський облік і звітність;
- статистичний облік і звітність;
- оперативний облік і звітність;
- вибіркові облікові дані.

Вимоги аналізу витрат підприємства враховуються при розробці системи показників, що підлягають обліку, форм звітності і первинних документів.

Джерелами інформації бухгалтерського обліку для аудиту витрат операційної діяльності на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 рр є:

1. Первинні документи з обліку витрат підприємства.
2. Фінансова та статистична та аналітична звітність.
3. Облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку витрат підприємства.
4. Наказ про облікову політику підприємства.

Кінцевою метою аудиту витрат і собівартості продукції є складання аудитором висновку. В ньому відображається чи відповідає інформація, відображена у фінансовій звітності щодо витрат і собівартості реалізованої продукції, в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок обліку, підготовки і подання фінансових звітів.

Для складання таких документів в яких відображається інформація про витрати суб'єкта господарювання, випуск продукції та її собівартості, аудиторі необхідно:

- дістати обґрунтовану запоруку того, що інформація в бухгалтерській документації та інших джерелах даних із проблем перевірки достовірна і достатня;
- постановити, чи правильно відтворена в обліку і звітності відповідна інформація.

Для цього аудитор повинен здійснити:

- ретельну перевірку наявності й правильності оформлення первинних документів, які є підставою для записів із формування собівартості продукції (робіт, послуг);
- детальну перевірку правильності віднесення витрат до складу собівартості продукції (робіт, послуг);
- дати ґрунтовну оцінку стану синтетичного й аналітичного обліку затрат на виробництво, що входять до собівартості продукції (робіт, послуг);
- глибоку перевірку правильності оприбуткування готової продукції;
- повну перевірку повноти правильності й достовірності відображення операцій із формування собівартості продукції (робіт, послуг) в обліку та звітності;
- правильну оцінку правильності формування собівартості продукції (робіт, послуг) за об'єктами калькулювання витрат.
- ефективну перевірку правильності відображення в обліку і звітності собівартості реалізованої продукції.

Отже, ціллю аудиту витрат на виробництво і собівартість виробленої та реалізованої продукції є складання аудитором висновку про те, чи відповідає інформація, відображена у звітності та бухгалтерському обліку, в усіх визначальних аспектах нормативним документам, що регламентують порядок бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності, адже гарантом достовірності цієї інформації є аудиторський висновок.

Послідовність аудиту витрат на виробництво продукції наведена на рис.2.2.

Рис.2.2. Послідовність проведення аудиторської перевірки операційних витрат

У процесі проведення аудиту повинна здійснюється: перевірка наявності і правильності оформлення первинних документів, які являються підставою для записів з формування собівартості продукції; перевірка правильності віднесення затрат до структури собівартості продукції; вираження стану синтетичного та аналітичного обліку затрат на виробництві, які вводяться до собівартості продукції; перевірка повноти правильності та достовірності відображення операцій з формування собівартості продукції в обліку та звітності; вираження правильності формування собівартості продукції за об'єктами калькулювання витрат [43].

За виробничою собівартістю обліковується вартість незавершеного виробництва, готової продукції та реалізованої продукції. До виробничої собівартості входять:

1. Прямі матеріальні затрати та затрати на оплату праці. А саме - вартість сировини та матеріалів, використаних безпосередньо на виробництво готової продукції; вартість покупних напівфабрикатів, комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, що уміють бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. А також - заробітна а також плата й інші виплати працівникам, зайнятим у виготовленні продукції.

3. Інші прямі витрати: всі інші витрати, що можуть бути природно віднесені до точного об'єкта витрат: відрахування на соціальні заходи, нараховані на прямі витрати на оплату праці; збитки від остаточного (який не підлягає виправленню) браку; втрати на виправлення браку.

2. До складу загальноновиробничих витрат входять :

- Затрати пов'язані із управлінням виробництва. А саме: заробітна плата інженерно-технічним працівникам у цехах, відрахування на цю зарплату; витрати на відрядження персоналу цехів і дільниць;

- Затрати пов'язані із амортизації основних засобів у цехах і дільницях;

- Затрати пов'язані із амортизацією необоротних матеріальних активів в цехах і дільницях;

- Затрати пов'язані із витратами на оперативну оренду, ремонт і утримання основних засобів у цехах;

- Затрати пов'язані із витрачанням на опалення, освітлення, водопостачання та іншого утримання виробничих приміщень;

- Затрати пов'язані із витратами на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами і якістю продукції;

- Затрати пов'язані із витратами на охорону праці, техніку безпеки та охорону навколишнього середовища;

- Затрати пов'язані із виплатами нестачі та втрати від псування матеріальних цінностей у цехах.

Аудиторську перевірку необхідно розпочати з вивчення організації виробництва та технологічних процесів, з дослідження кошторисів витрат, планових калькуляцій та норм витрачання сировини і матеріалів. Аудитор повинен перевірити правильність складання звітів по собівартості продукції. Це дослідження повинно підтвердити відповідність всіх елементів виробничої собівартості.

В першу чергу необхідно приділити увагу елементу «Прямі матеріальні витрати» в якому відображається вартість сировини, основних та допоміжних матеріалів, комплектуючих виробів, напівфабрикатів), які складають основу виробленої продукції і можуть бути віднесені безпосередньо на собівартість продукції, аудитор перевіряє по первинних витратних документах на відпуск запасів (лімітно-забірні карти, вимоги, накладні), накопичувальних відомостях розподілу матеріалів, записах в III розділі журналу 5.

Також великої уваги потребує дослідження фактичних матеріальних витрат та їх споживання безпосередньо в процесі виробництва. Тому аудитор повинен впевнитися, що ті матеріальні витрати, які відпущені у виробництво, але не піддалися обробці в процесі виробництва, щомісячно підприємством виключені із затрат на виробництво та поновлені на рахунку 20 «Виробничі запаси» методом сторно.

В процесі проведення аудиторської перевірки аудитор повинен перевірити, що при формуванні виробничої собівартості із складу прямих матеріальних витрат виключені зворотні відходи. Насамперед це відноситься до таких, від використання яких можна отримати економічну вигоду, та доцільність їх оцінки: за зниженою ціною вхідного матеріалу при подальшому використанні у виробництві, за чистою вартістю реалізації — якщо такі відходи реалізуються на сторону. Оцінку та кількість зворотних відходів аудитор перевіряє по накладних на повернення відходів та відповідних записах а облікових регістрах.

Також великої уваги потребує вивчення елементів «Прямі витрати на оплату праці» та «Інші прямі витрати». До їх складу входять заробітна плата робітникам, зайнятим у виробництві продукції, яка може бути безпосередньо віднесена до конкретного об'єкту витрат та відрахування на соціальні заходи. Аудитор перевіряє по первинних документах та облікових регістрах по нарахуванню заробітної Крім того, при перевірці елементу «Інші прямі витрати» аудитор повинен перевірити рахунки оплати за оренду земельних та майнових паїв, правильність нарахування амортизації виробничого обладнання (розроблювальна відомість), якщо це обладнання використовується лише для виготовлення конкретного виробу. Правильність відображення в обліку прямих витрат аудитор повинен провести в розрізі видів продукції, що виготовляється.

Можливі порушення дотримання норм, передбачених П(С)БО 16 "Витрати", які виявляються аудиторами при дослідженні формування собівартості, наведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Перелік можливих порушень в обліку виробничої собівартості

№ п/п	Пункти П(С)БО, що порушуються	Питання, що досліджуються	Можливі порушення
1	4	2	3
1	п.17	Собівартість реалізованої продукції	До собівартості реалізованої продукції включаються адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати
	п.11		Собівартість реалізованої продукції включає окрім виробничої собівартості продукції, що була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілені постійні загальновиробничі та понаднормативні виробничі витрати, інші витрати.
2	п. п. 12, 13, 14	Склад прямих витрат	Неправильне віднесення витрат до складу витрат прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат. Включення до складу прямих витрат таких, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкту витрат

3	п.17	Виробнича собівартість продукції (товарів, робіт, послуг)	До собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) включаються адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати
	п.11		До виробничої собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) включаються всі загальновиробничі витрати, в т.ч. і нерозподілені постійні загальновиробничі витрати
4	п. 15	Загально-виробничі витрати	Неправильне віднесення витрат до складу загально-виробничих. Включення до витрати загально-виробничих витрат таких, що не пов'язані з обслуговуванням і управлінням виробництвом (цехів, дільниць)
			Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу, виходячи не з фактичної потужності звітного періоду
			До змінних загальновиробничих витрат включаються витрати, що не змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності
			Нерозподілені загальновиробничі витрати включаються до складу виробничої собівартості
			До постійних загальновиробничих витрат включаються витрати, що не залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності

Програма аудиту операційних витрат зобов'язана містити наступні запитання (таблиця 2.5.).

З ціллю виконання програми аудиту співробітниками аудиторської фірми систематизується інформація, результати дослідження якої необхідно документувати в робочих документах довільної форми.

Таблиця 2.5.

Програма аудиту витрат операційної діяльності та їх інформаційне забезпечення

Джерело інформації	Досліджуване питання
норми витрат сировини та матеріалів, що затверджені; лімітно-забірні картки; акти на списання палива і енергії	Правильність віднесення до собівартості прямих матеріальних витрат
Розрахунки бухгалтерського обліку, довідки, первинні документи	Правильність віднесення до собівартості інших прямих витрат
Норми, розцінки, тарифні ставки відрядників, наряди та відрядні роботи, розрахункові та платіжні відомості	Правильність віднесення до собівартості витрат на оплату праці та відрядвань на обов'язкове державне страхування
Відомості, журнали, тощо	Перевірка даних реєстрів обліку виробничої собівартості
Затверджений перелік постійних та змінних витрат, кошторис витрат, аналітичні відомості та розрахунки	Правильність розподілу загальновиробничих витрат обґрунтованість вибору бази розподілу загальновиробничих витрат

У ході аудиту витрат, які не відносяться безпосередньо до виробничих з'ясовується:

- а) облікова політика щодо обліку витрат;

б) обґрунтованість відображення витрат відповідно до видів діяльності;

в) правильність розподілу витрат від операційної діяльності на адміністративні, збутові та інші витрати операційної діяльності.

г) підтвердження витрат відповідними первинними бухгалтерськими документами;

Вивчення зазначених питань здійснюється в такій послідовності:

1. Перевірка правильності визнання та класифікації витрат.
2. Перевірка правильності відображення адміністративних витрат.
3. Перевірка правильності відображення витрат на збут.
4. Перевірка правильності відображення інших операційних витрат.

<p>Перевірка правильності визнання та класифікації витрат.</p>	<p>Варто звернути увагу на суми, які не визнаються витратами: непрямі податки та обов'язкові платежі, що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів; перерахування за договорами комісії, доручення та інші на користь комітента, принципала тощо; попередня оплата продукції, товарів, послуг; погашення одержаних раніше позик.</p>
<p>Перевірка правильності відображення адміністративних витрат.</p>	<p>До адміністративних витрат відносяться витрати спрямовані на обслуговування та управління підприємством: представницькі витрати, витрати на відрядження, утримання апарату управління, витрати на зв'язок (поштові, телефонні, факс, користування інтернетом тощо); амортизація необоротних активів загальногосподарського призначення; судові витрати; податки, збори та обов'язкові платежі, витрати на банківське та касове обслуговування.</p>
<p>Перевірка правильності відображення витрат на збут.</p>	<p>До витрат на збут відносяться витрати пов'язані зі збутом продукції, товарів, послуг: витрати на виготовлення та ремонт тари та пакувальні матеріали; витрати на</p>

	рекламу та дослідження ринку; передпродажна підготовка, оплата праці та винагороди продавцям, торговельним агентам, персоналу підрозділів збуту.
Перевірка правильності відображення інших операційних витрат	Необхідно підтвердити правильність та повноту відображення витрат на дослідження та розробки; обґрунтованість сплачених штрафів, пені та неустойок; повноту та своєчасність відображення витрат на операційну оренду; достовірність собівартості проданої іноземної валюти; правильність визначення собівартості реалізованих виробничих запасів, обґрунтованість списання витрат від їх псування та знецінення; відповідність нарахованого резерву сумнівних боргів відповідним розрахункам; правильність розрахунку втрат від операційної курсової різниці.

Після досягнення домовленості між незалежним аудитором щодо проведення аудиторської перевірки стану бухгалтерського обліку та фінансової звітності за 2019 рік, до початку роботи було складено лист-зобов'язання, в якому було обумовлено ціль, масштаб аудиту та межі відповідальності аудиторської фірми та окремих аудиторів-виконавців, форми подання звіту та висновку та інші організаційні моменти. Аудит проводиться з метою детальної перевірки достовірності відображення у звітності повних витрат.

Після укладання договору було складено план аудиту (табл.2.6), в якому, зокрема, зазначено графік проведення основних етапів робіт.

Таблиця 2.6.

ПЛАН АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Організація, що перевіряється: Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Період аудиту: з 1.09.2020р по 30.09.2020р.

Незалежний аудитор: Матей С.В. .

Запланований аудиторський ризик: 2 %

Запланована суттєвість 5000 грн.

Найменування виконаних робіт	Термін виконання	Тривалість, днів	Контрольні процедури	Виконавці
1	2	3	4	5
Планування та контроль	01.09	1	-	Матей С.В.
Тестування внутрішнього	02.09	1	-	Матей С.В.

контролю				
Аудит матеріальних витрат	03.09 -05..09	3	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Аудит витрат на оплату праці	06.09-07.09	2	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Аудит відрахувань на соціальні заходи	08.09	2	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Аудит амортизації основних засобів	9.09 – 11.09	3	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Аудит витрати з оренди землі	9.09-11.09	3	Суцільна перевірка	Матей С.В.
Аудит браку	08.09	1	Суцільна перевірка	Матей С.В.
Аудит витрат на виробництво та собівартість продукції	09.09-10.09	2	Суцільна перевірка	Матей С.В.
Аудит адміністративних витрат	11.09-12.09	2	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Аудит витрат на збут	13.09 – 16.09	4	Суцільна перевірка	Матей С.В.
Аудит інших операційних витрат	17.09-18.09	2	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Перевірка відповідності даних Головної книги по рахунках 90, 91,92,93,94	19.09-20.09	2	Суцільна перевірка	Матей С.В.
Перевірка відповідності даних Головної книги обліковим регістрам	21.09-24.09	4	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Аудит Звіту про фінансові результати	25.09 – 28.09	4	Вибіркова процедура	Матей С.В.
Формування робочих документів	28.09-29.09	2	-	Матей С.В.
Формування аудиторського звіту та висновку.	30.09	1	-	Матей С.В.

Незалежний аудитор

Матей С.В.

(підпис)

До початку документальної перевірки нами було детально досліджено організаційні і технологічні особливості Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

На основі аналізу облікової політики й особливостей виробництва було підтверджено обґрунтованість застосовуваного на практиці методу обліку виробничих витрат і зведеного обліку витрат. Для проведення первісної оцінки систем внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку операційних витрат на основі отриманої інформації було заповнено заздалегідь розроблені тести.

ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

№	Зміст питання	Варіанти			Примітки
		Так	Ні	Інф. Відсу	
1	2	3	4	5	6
I. Загальні питання					
1.	Чи були у звітному періоді зміни порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат?		+		
2.	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в номенклатурі виробленої продукції?		+		
	Чи були у звітному періоді зміни в класифікації витрат на прямі і непрямі?		+		
3.	Чи затверджені на підприємстві методичні рекомендації щодо розрахунку собівартості реалізованої продукції?	+			
4.	Чи були у звітному періоді зміни «об'єктів обліку» витрат?		+		
5.	Чи були у звітному періоді зміни методу калькулювання собівартості продукції?		+		
6.	Чи були у звітному періоді зміни порядку обліку витрат «усередині» об'єкту обліку витрат?		+		
7.	Чи були у звітному періоді зміни складу і змісту калькуляційних статей?		+		
8.	Чи були зміни методів розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат?		+		
9.	Чи були у звітному періоді зміни в класифікації витрат на постійні та змінні?		+		
10.	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в технології виробництва продукції на підприємстві?		+		
11.	Чи були у звітному періоді зміни показника «нормальна потужність»?		+		
II. Адміністративні витрати (рахунок 92)					
1.	Чи ведеться аналітичний облік адміністративних витрат за відповідними статтями	+			витрати зв'язку; на відрядження; ремонт; витрати на електроенергію теплоенергію тощо
III. Витрати на збут (рахунок 93)					
1.	Чи ведеться аналітичний облік витрат на збут за центрами виникнення витрат	+			у розрізі складів

За наслідками тестування встановлено надійність систем внутрішнього контролю на рівні первісної вартості. Оцінивши порядок внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку, було вловлено рішення щодо методу організації перевірки, кількості аудиторських процедур, що необхідні для підготовки об'єктивного висновку.

ПРОГРАМА АУДИТУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Індекс роб. докум.	Примітки
1	2	3	4	5
1.	Перевірка правильності оформлення первинних документів	Матей С.В	16.4	
2.	Вивчення достовірності: – порівняння фактично списаних сум з встановленими нормами – аналіз залишків в матеріальних звітах при постійному списанні за нормами причин та напрямків віднесення перевитрат за даними зведених відомостей за відхиленням при списанні понад норми	Матей С.В		
3.	Перевірка правомірності віднесення витрат до загально-виробничих та їх розподіл	Матей С.В		
4.	Перевірка організації ведення аналітичного обліку витрат на виробництві	Матей С.В	16.6	
5.	Перевірка правомірності та своєчасності включення витрат до складу собівартості продукції (робіт, послуг)	Матей С.В	16.7	
6.	Перевірка відповідності записів аналітичного і синтетичного обліку на рахунках витрат записам в облікових регістрах, Головній книзі, звітності	Матей С.В	16.5	
7.	Перевірка на наявність фактів списання на собівартість витрат, які не відносяться до матеріалів, що використовуються у виробництві, правильності групування витрат за місцями їх виникнення (виробництво, цех, дільниця, робоче місце)	Матей С.В		
8.	Перевірка на наявність фактів списання на собівартість сум ПДВ	Матей С.В		
9	Перевірка правильності оцінки і списання зворотних відходів, супутній продукції	Матей С.В	16.8	
10	Перевірка правильності розподілу витрат між готовою продукцією та незавершеним виробництвом	Матей С.В		
11.	Перевірка методики розрахунку частини загально-виробничих витрат, які включаються у виробничу собівартість	Матей С.В		
12.	Перевірка списання витрат від браку, документальне оформлення браку	Матей С.В		
13	Перевірка порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат	Матей С.В		
14.	Перевірка правильності ведення обліку витрат допоміжних виробництв	Матей С.В		
15.	Перевірка прийнятих на підприємстві методів: – розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат – розподілу виробничої собівартості між окремими	Матей С.В		

	видами продукції			
16	Перевірка показника "Нормальна потужність" та обґрунтування вибору одиниці "нормальної потужності"	Матей С.В		
17	Проведення арифметичного контролю показників собівартості за даними зведеного обліку	Матей С.В		
Адміністративні витрати (рахунок 92)				
18	Перевірка обґрунтованості включення витрат до складу адміністративних	Матей С.В		
19	Складання переліку видів та сум податків, віднесених на адміністративні витрати	Матей С.В		
20	Наведення складу витрат за статтями згідно застосовуваної підприємством класифікації	Матей С.В		
21	Перевірка обґрунтованості віднесення до складу адміністративних витрат податків, зборів та обов'язкових платежів	Матей С.В		
22	Складання переліку видів та сум податків, віднесених на адміністративні витрати	Матей С.В		
23	Перевірка наявності та повноти оформлення документів, підтверджуючих витрати			
Витрати на збут (рахунок 93)				
24	Перевірка обґрунтованості включення витрат до складу витрат на збут	Матей С.В		
25	Перевірка наявності та повноти оформлення документів, підтверджуючих витрати	Матей С.В		
26	Наведення складу витрат за центрами виникнення витрат згідно застосовуваної підприємством класифікації	Матей С.В		
VII. Узагальнюючі процедури				
27	Складання переліку відсутніх первинних документів	Матей С.В		
28	Узагальнення інформації з аудиту витрат	Матей С.В		
29	Складання переліку витрат, не відображених в обліку	Матей С.В		
30	Перевірка Головної книги щодо суттєвості нестандартних записів на бухгалтерських рахунках	Матей С.В		
31	Складання переліку відсутніх первинних документів	Матей С.В		

Аудитор _____

Матей С.В.

(підпис)

“ _____ ” _____ 2020 р

Аудиторський звіт про результати проведення аудиту витрат операційної діяльності на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

1.10.2020р

Період аудиту: з 1.09.2020р. по 30.09.2020 р.

Незалежний аудитор: Матей С.В.

Запланований аудиторський ризик: 2 %

Згідно договору №7654 від 25 серпня 2020 року було проведено аудит операційних витрат на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». При проведенні аудитор керувався наступною законодавчою та нормативною базою:

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»;
- Наказ державного комітету статистики «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці».
- Податковий кодекс України;
- Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»;
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам";
- Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку;

В процесі аудиту операційних витрат мною було проведено вибіркочу документальну перевірку відпуску матеріалів зі складу на виробництво та віднесення їх до собівартості відповідного виду продукції, ознайомлення із затвердженими на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». нормами витрат сировини та матеріалів, зіставлення їх з фактичними даними за існуючими лімітно-забірними картками, накладних та вимог на відпуск, виробничими звітами, актами на списання палива та енергії, матеріальними звітами, відомістю обліку залишків матеріалів на складі. Також ознайомила з даними щорічної інвентаризації, порівняно записи накопичувальних відомостей та книги обліку залишків запасів.

Перевірка обліку руху готової продукції повинна бути здійснена сальдовим методом. Також було перевірено спів ставність документів на відпуск готової продукції з наявними відповідно оформленими договорами та замовленнями.

Повна перевірка має бути зроблена за касовими операціями, операціями за поточним рахунком.

Вибіркова перевірка проводилася за операціями з амортизації основних засобів (розрахунок амортизації), повнотою оформлення документів.

Було підтверджено правильність відображення в обліку та оцінка зворотних відходів а також браку. Перевіривши наявні документи первинного обіку витрат на оплату праці (табелі обліку робочого часу, наряди на відрядну роботу), а також правильність розрахунку відрахувань на соціальні заходи ми

впевнилися, що вони були здійснені у відповідності з нормативами

Під час перевірки підтверджено, що на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». ведення обліку здійснюється на основі діючої нормативної бази. Операційні витрати обліковуються в повній мірі, і не містять суттєвого перекручення. Відображення операційних витрат у звітності є цілком достовірним.

Однак виявлені і окремі помилки та неточності, а саме:

- неправильне віднесення витрат до складу загальнопромислових витрат .
- неточності розрахунку розподілу загальнопромислових витрат за видами продукції;
- відсутність окремих записів у журналі реєстрації довіреностей;
- при перевірці виявлено неповне оформлення первинних документів з обліку робочого часу, а саме відсутність підписів, загальних сум та ін.

Проте у сукупний вплив зазначених невідповідностей не суттєвий і не впливає на правильність відображення повних витрат у фінансовій та податковій звітності, а тому не завадять зовнішнім користувачам приймати на її основі відповідні рішення.

Незалежний аудитор

Матей С.В.

(підпис)

Аудиторський висновок

01.10.2020р.

Період аудиту: з 01.09.2020-30.09.2020

Незалежний аудитор: Матей С.В.

Запланований аудиторський ризик: 2 %

Підприємство Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Мною було перевірено фінансові звіти, складені стосовно операційних витрат Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за рік, що закінчився 31 грудня 2019 р. Відвічальність за підготовку цих звітів несе управлінський персонал Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». Незалежний аудитор несе відповідальність за висловлення думки щодо звітів на підставі завершеної аудиторської перевірки.

Ми провели аудиторську перевірку відповідно до Закону України «Про аудит і аудиторську діяльність» та Міжнародних стандартів аудиту. Ці стандарти зобов'язують нас планувати і здійснювати аудиторську перевірку, щоб одержати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень. Аудит передбачає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми та розкриття інформації у фінансових звітах.

Аудиторська перевірка вводить оцінювання застосовуваних домінант бухгалтерського обліку та визначальних облікових оцінок, здійснених управлінським персоналом, а також оцінювання подання фінансових звітів у цілому. Я вважаю, що проведена мною аудиторська перевірка дає вагому підставу для висловлення думки.

На мою думку, фінансові звіти слушно й ймовірно відображають операційні витрати Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей». станом на 31 грудня 2019 р за обраною ним обліковою політикою та законодавством, що було чинне на момент ведення обліку витрат операційної діяльності та складання звітності на їх основі.

Незалежний аудитор

Матей С.В.

(підпис)

Від добротності фінансової звітності залежить і те, чи зуміє компанія надалі розгортатись та бути конкурентоспроможною не лише на вітчизняному, а й на міжнародних ринках, оскільки саме на базі аналізу фінансової звітності вміють прийматися рішення про надання кредитів, реструктуризацію платежів, вдалу співпрацю, інвестування тощо. Адже фінансову звітність виробництва не можна розглядати відсторонь від бухгалтерського обліку, котрий є первинною базою для формування фінансової звітності, дозволено зробити висновок, що якісний бухгалтерський облік – це не лише вчасна та повна інформація для управління підприємством, а й передумова його подальшого розвитку, який неможливо уявити без співпраці з фінансовими установами та партнерами по бізнесу, без значного розширення агрокредитування всіх господарських потреб.

Розділ III. Практичні аспекти обліку та аналізу витрат операційної діяльності та їх комп'ютеризація

3.1. Аналітичний і синтетичний облік витрат операційної діяльності

За новим Планом рахунків фінансовий облік дозволено вести окремо від управлінського, хоч взаємозв'язок між ними існує. У зв'язку з цим тут завбачено часткові синтетичні рахунки класу 9 "Витрати діяльності", що вживають для узагальнення інформації про втрати від різноманітних видів діяльності, а саме - операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та затрати на запобігання надзвичайним подіям і ліквідацію їх наслідків. За дебетом рахунків цього класу відображають суми затрат, за кредитом – списання суми витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 "Фінансові результати".

Вживання цих рахунків дає змогу облічити виробничу собівартість продукції (робіт, послуг) в управлінському обліку. До того ж забезпечується велика точність щодо дефініції фінансових результатів завдяки подвійному інспектуванню як у фінансовому, так і в управлінському обліку за незалежними методиками. Це дає змогу ухилитися від помилок, характерних при визначенні прибутків чи збитків за старим Планом рахунків у єдиній системі записів без поділу бухгалтерського обліку на управлінський і фінансовий, коли внаслідок так званого "загублення" накладних витрат, неправильної дефініції калькуляційних різниць викривлювались фінансові результати і, як наслідок, з'являвся дисбаланс засобів виробництва та джерел їх творіння (розбіжність підсумків активу і пасиву).

Для повного узагальнення інформації про витрати та собівартість реалізованої готової продукції, товарів, робіт та послуг, що надаються підприємством призначений рахунок 90 "Собівартість реалізації". За дебетом рахунка 90 "Собівартість реалізації" віддзеркалюють виробничу собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактичну собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), за кредитом – списання в порядку закриття дебетових обігів на рахунок 79 "Фінансові результати".

Адміністративні втрати, втрати на збут та інші операційні затрати не включають до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, тому інформацію про такі затрати підсумовують на рахунках обліку витрат звітного періоду – 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності".

Обліково–аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ III	Номер сторінки
Здобувач	Матей С. В.		11.01.21 р		
Науковий керівник	Михайленко О.В.		13.01.21 р		
Консультант	Чернелевський Л.М.		13.01.21р		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.		20.01.21 р		

Первинними документами, що підтверджують собівартість послуги, є документи, які підтверджують витрати щодо кожної статті калькуляції. На виробництві використовуються такі документи:

1. Журнал обліку основних засобів
2. Складський звіт по руху сировини ;
3. Договір страхування
4. Лімітна-забірна картка;
5. Акт здачі-приймання робіт;

Вивчення інформації про витрати та собівартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт та послуг ведеться на рахунку 90 «Собівартість реалізації продукції».

Таблиця 3.1.

Типові операції за рахунком 90 «Собівартість реалізації»

Зміст господарської операції		Дебет	Кредит	Сума (тис. грн.)	підстава
1	2	3	4	5	6
1	Відображення собівартості реалізованих:				
2	Робіт та послуг допоміжних виробництв	90	23	20000	Журнал 5
3	Готової продукції	90	26	20000	
4	Товарів	90	28	20000	
5	Включення до собівартості реалізованих продукції, робіт, послуг загально виробничих витрат	90	91	20000	
6	Списання собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт та послуг на фінансові результати	79	90	80000	Розрахунок бухгалтера

Виробництва обік з прямими втратами на виробництво продукції (робіт, послуг) виконують такі, що не можна відразу занести на визначений вид виробництва. Зокрема, втрати на організацію та управління виробничим процесом, які одночасно стосуються не окремих його видів, а кількох або й усього разом. Залежно від того, належать такі витрати до окремих галузей чи до організації та управління виробництвом усього виробничого процесу, їх обліковують як загальновиробничі (загальноцехові) або адміністративні (загальнозаводські).

До складу загальновиробничих витрат включають затрати на утримання управлінського і господарського персоналу цехів (бригад, ферм – на сільськогосподарських підприємствах), витрати на охорону праці, знос малоцінних і швидкозношуваних предметів, втрати від простоїв, нестачі та псування сировини і матеріалів у межах природних втрат при зберіганні в цехах, витрати на службові відрядження та ін.

На виробництвах із цеховою структурою управління виробничим процесом загальновиробничі витрати обліковують щодо часткових цехів (бригад, ферм). Їх

заносять на витрати лише того підрозділу, де їх здійснювали. У фінансовому обліку такі витрати списують загальною сумою на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) без розподілу за видами чи найменуваннями.

Для обліку таких накладних втрат, а також витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання призначений рахунок 91 «Загальновиробничі витрати». Цей рахунок не застосовують організації торгівлі. За дебетом рахунка 91 «Загальновиробничі витрати» відбивають суму визнаних втрат, за кредитом – щомісячне списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації» за здатним розподілом. Аналітичний облік вводять за місцями виникнення, центрами відповідальності та статтями (видами) витрат. Типові операції за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Типові операції за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати»

Зміст господарської операції		Дебет	Кредит	сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано амортизацію:	91	13	20000	Відомість нарахування амортизації
2	Списано на загальновиробничі витрати:				
3	Виробничі запаси	91	20	40000	Накладна вимога на відпуск матеріалів
4	МШП	91	22	10000	Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів
5	Витрати за авансовими звітами	91	37	10000	Авансовий звіт
6	Відображено роботи і послуги інших підприємств	91	63	20000	Рахунок-фактура
7	Нараховано податки і платежі, що включаються у витрати виробництва	91	64	20000	Податкова накладна
8	Проведено відрахування на соціальні заходи	91	65	20000	Розрахунково-платіжна відомість
9	Нараховано оплату праці	91	66	100000	Розрахунково-платіжна відомість
10	Послуги дочірніх підприємств	91	68	2000	Акт приймання виконаних підрядних робіт
11	Списано нараховану оплату праці	91	81	100000	Розрахунково-платіжна відомість

12	Списано відрахування на соціальні заходи	91	82	20000	Розрахунково-платіжна відомість
13	Списано амортизацію необоротних активів	91	83	2000	Розрахунок амортизації
14	Списано інші операційні витрати	91	84	2000	
15	Списано частину загальновиробничих витрат, що припадають на окремі види виробництва	23	91	140000	Розрахунок бухгалтера
16	Списано частину загальновиробничих витрат, що припадають на реалізовані роботи та послуги, а також відображено собівартість реалізованих робіт та послуг	90	91	100000	Розрахунок бухгалтера

На виробництвах харчової промисловості, сільського господарства для обліку витрат на утримання, експлуатацію та ремонти машин і обладнання й засобів внутрівиробничого транспорту в складі синтетичного рахунка 91 “Загальновиробничі витрати” треба відкрити субрахунок “Витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання”.

Щодо витрат на утримання внутрівиробничого (цехового) транспорту різноманітної функції використання, то за цим рахунком їх відображають за умови, що в побудові собівартості продукції їхня питома вага незначна. В інших випадках такі витрати обліковують на рахунку 23 “Виробництво”.

За дебетом рахунка 92 “Адміністративні витрати” відбивають суму визнаних адміністративних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 “Фінансові результати”.

У фінансовому обліку загальногосподарські витрати не розподіляють, а списують валовою сумою на рахунок 79 “Фінансові результати”. Загальногосподарські витрати в управлінському обліку дозволено включати до собівартості продукції основного виробництва і до собівартості тієї частини продукції (робіт, послуг) допоміжних виробництв, що здійснюється для реалізації, капітального будівництва або для непромислових господарств виробництва розрахунковим шляхом, тобто без складання кореспонденції рахунків. До собівартості міжцехових замовлень і забракованої продукції загальногосподарські витрати не включають. Типові операції за рахунком 92 «Адміністративні витрати» (табл. 3.3.)

Таблиця 3.3

Типові операції за рахунком 92 «Адміністративні витрати»

Зміст господарської операції		Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано амортизацію	92	13	20000	Розрахунок амортизації
2	Списано на				

	адміністративні витрати				
3	Виробничі запаси	92	20	40000	Накладна-вимога на відпуск матеріалів
4	МШП	92	22	20000	акт на списання МШП
5	Готова продукція	92	26	20000	Лімітно-забірна картка
6	Товари	92	28	20000	Лімітно-забірна картка
7	Витрати за авансовими звітами	92	37	20000	Авансовий звіт
8	Витрати майбутніх періодів	92	29	100000	
9	Проведено відрахування у резерв відпусток загальновиробничого характеру	92	47	2000	
10	Проведено відрахування на соціальні заходи	92	65	100000	Розрахунково-платіжна відомість
11	Нараховано оплату праці	92	66	20000	Розрахунково-платіжна відомість
12	Послуги дочірніх підприємств	92	68	2000	Акт приймання виконаних підрядних робіт
13	Списано витрачені ТМЦ на загальновиробничі потреби	92	80	2000	
14	Списано нараховану оплату праці	92	81	2000	Розрахунково-платіжна відомість
15	Списано відрахування на соціальні заходи	92	82	8000	Розрахунково-платіжна відомість
16	Списано амортизацію необоротних активів	92	83	14000	Розрахунок амортизації
17	Списано інші операційні витрати	92	84	4000	Розрахунок бухгалтера
18	Списано адміністративні витрати за рахунок фінансових результатів	79	92	70000	Розрахунок бухгалтера

Поряд із затратами обігу на цих підприємствах можуть бути наявними втрати виробництва (в підсобному господарстві, у громадському харчуванні тощо), облік яких здійснюють на рахунку 23 «Виробництво».

До витрат на збут, зокрема, припадають витрачання на пакувальні матеріали, транспортування готової продукції, товарів за умовами договору, витрачання на маркетинг та рекламу, включаючи відрядження робітників збуту, товарів, робіт і послуг, витрачання на гарантійний ремонт, страхування товарів при доставці тощо. За дебетом рахунка відбивають суму визнаних витрат на збут, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Типові операції за рахункам 93 «Витрати на збут» (табл. 3.4).

Типові операції за рахунком 93 «Витрати на збут»

Зміст господарської операції		Дебет	Кредит	сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано амортизацію	93	13	20000	Розрахунок амортизації ОЗ
2	Виробничі запаси	93	20	40000	Накладна-вимога на відпуск матеріалів
3	МШП	93	22	10000	акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів
4	Готова продукція	93	26	10000	Лімітно-забірна картка
5	Товари	93	28	20000	Лімітно-забірна картка
6	Витрати за авансовими звітами	93	37	20000	Авансовий звіт
7	Відображено роботи і послуги інших підприємств	93	63	100000	Акт приймання виконаних підрядних робіт
8	Нараховано податки і платежі, що включаються у витрати виробництва	92	64	2000	Податкова накладна
9	Проведено відрахування на соціальні заходи	92	65	100000	Розрахунково-платіжна відомість
10	Нараховано оплату праці	92	66	20000	Розрахунково-платіжна відомість
11	Послуги дочірніх підприємств	93	68	2000	Акт приймання виконаних підрядних робіт
12	Списано витрачені ТМЦ на загальновиробничі потреби	93	80	2000	
13	Списано нараховану оплату праці	93	81	2000	Розрахунково-платіжна відомість
14	Списано відрахування на соціальні заходи	93	82	8000	Розрахунково-платіжна відомість
15	Списано амортизацію необоротних активів	93	83	14000	Розрахунок амортизації
16	Списано інші операційні витрати	93	84	70000	Розрахунок бухгалтера
17	Списано адміністративні витрати за рахунок фінансових результатів	79	93	14000	Розрахунок бухгалтера

Для обліку витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, що відображають на рахунках 90 “Собівартість реалізації”, 91 “Загальновиробничі витрати”, 92 “Адміністративні витрати”, 93 “Витрати на збут” призначений рахунок 94 “Інші витрати операційної діяльності”. За дебетом рахунка відображають суму визнаних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 “Фінансові результати”. Типові операції за рахунком 94 «Інші витрати операційної діяльності» (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Типові операції за рахунком 94 «Інші витрати операційної діяльності»

Зміст господарської операції		Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1	Відображено нестачу:			20000	
2	Основних засобів	94	10	2000	Інвентаризація
3	Інших необоротних матеріальних активів	94	11	10000	Інвентаризація
4	Нематеріальних активів	94	12	10000	Інвентаризація
5	Знос основних засобів об'єктів невиробничої сфери	94	13	20000	Розрахунок амортизації
6	Знецінення або нестача :			20000	
7	Виробничих запасів	94	20	20000	Інвентаризація
8	МШП	94	22	100000	Інвентаризація
9	Забракованих виробів	94	24	2000	Інвентаризація
10	Напівфабрикатів	94	25	100000	Інвентаризація
11	Готової продукції	94	26	20000	Інвентаризація
12	Товарів	94	28	2000	Інвентаризація
13	Нестача готівки	94	30	2000	Інвентаризація
14	Списання собівартості іноземної валюти або сплата пені, штрафів	94	31	2000	
15	Списання короткострокових векселів одержаних	94	34	8000	
16	Визнано пеню, штрафи, неустойки покупців чи замовників	94	36	14000	
17	Створено резерв сумнівних	94	38	4000	

	боргів				
18	Списано на поточні витрати частину витрат майбутнього періоду	94	39	70000	Розрахунок бухгалтера
19	Списано інші витрати операційної діяльності за рахунок фінансових результатів	79	94	140000	Розрахунок бухгалтера

Для обліку витрат практики і відображення кредитових оборотів на рахунках обліку запасів, розрахунків з оплати праці, відрахувань на соціальні заходи застосовується Журнал 5 або 5А і Відомість 5.1 обліку руху запасів.

В цих варіантах Журналу є рівними за змістом і порядком заповнення розділи I (з кредиту рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 в дебет рахунків), II "Витрати з податку на прибуток, витрачання фінансової та інвестиційної діяльності, інші витрати" та IV «Аналітичні дані до рахунку 28 «Товари». Розділ I Журналу 5 і Журналу 5 А виповнюється після складання розділів II і III (або III А) цих журналів, окремі дані до яких перелітають із складених журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7 (з розділу III Б журналу 5 А), детальніше наведено в таблиці 3.6.

Дані за рядком 9 "Усього за розділом III" з граф 3-16 Журналу 5 переносяться до Головної книги. Підсумки рядків за графами 3-16 і за графами 18-23 (із журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7) наводяться у відповідному рядку графі 24 як фактичні втрати за наведеними напрямками (статтями) витрат операційної і іншими видами діяльності, а в графі 25 накопичуються такі дані для складання звітності за період з початку року.

Таблиця 3.6.

Характеристика інформації про операційні витрати в облікових регістрах

Усі витрати по підприємству		Найменування та призначення регістрів:
Журналів	Відомостей	
5, 5А	-	Облік витрат
	-	Розділ 1 Журналу 5 і Журналу 5 А за кредитом рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98
	-	розділ II Журналу 5 і Журналу 5 А за кредитом рахунків з журналів 1, 2, 3, 4, 6
	-	Розділ III Журналу 5 за кредитом рахунків 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 39, 65, 66, 91
	-	Розділ III А Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 39, 65, 66, 80, 81, 82, 83, 84, 91
	-	Розділ III Б Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 22, 39, 65, 66
	5.1	Розділ IV Журналу 5 і Журналу 5 А Аналітичні дані до рахунку 28 "Товари"
		Відомість аналітичного обліку запасів

У графі 2 по рядках 1.1-1.6 розділу III суб'єкти господарювання підтверджують об'єкти витрат (види, групи продукції, послуг основного виробництва, об'єкти будівництва, допоміжні (підсобні) виробництва). У графах 3 і 4 цього розділу і розділів III А і III Б підприємства витрачання виробничих запасів можуть наводити за сумою їх облікової вартості та сумою розподілених транспортно-заготівельних витрат.

Виробництва, які вживають одночасно рахунки класу 8 "Витрати за елементами" і класу 9 "Витрати діяльності" у складі Журналу 5 А, ведуть розділи III А "Витрати діяльності" і III Б "Витрати за елементами". Підсумкові дані (рядок 6 "Усього за розділом III Б") за графами 3-12 з розділу III Б "Витрати за елементами" разом з підсумком за відповідними рахунками у графах 3-15 розділу III А записуються до підсумкового рядку 10 "Разом за розділами III А і III Б" розділу III А Журналу 5 А, а звітти - до Головної книги. Підсумкові дані (графа 20) розділу III Б переносяться у розділ III А до відповідної статті (напрямку) витрат за графами 17 (з кредиту рахунку 80 "Матеріальні витрати"), 18 (з кредиту рахунку 81 "Витрати на оплату праці"), 19 (з кредиту рахунку 82 "Витрати на соціальні заходи"), 20 (з кредиту рахунку 83 "Амортизація"), 21 (з кредиту рахунку 84 "Інші операційні витрати").

Інформація підсумкового рядку 9 розділу III А за графами 16-21 також відображаються в Головній книзі. У графі 21 розділу III Б накопичується інформація за складовими елементами витрат за період з початку звітнього року, включаючи звітний (поточний) місяць. У графі 23 розділу III А накопичується інформація про складові витрат діяльності (рахунки, субрахунки, статті) за період з початку звітнього року.

3.2. Особливості розкриття інформації у бухгалтерській звітності про витрати операційної діяльності

Витрати операційної діяльності відображаються у формі 2 «Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (додаток _). Більш детально характеристику в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Відображення операційних витрат у фінансовій звітності

Рядок звітності	Найменування показника витрат	Застосовувані субрахунки другого порядку	
		При використанні класу 9	При використанні класу 8
2050	Собівартість реалізованої продукції	90 "Собівартість реалізації", субрахунки 901-903	80 "Матеріальні витрати", субрахунки 801- 809
		91 "Загальновиробничі витрати", субрахунки за видами витрат	81 "Витрати на оплату праці", субрахунки 811 - 816
2130	Адміністративні витрати	92 "Адміністративні витрати"	82 "Відрахування на соціальні заходи", субрахунки 821- 824
2150	Витрати на збут	93 "Витрати на збут"	83 "Амортизація", субрахунки 831- 833

2180	Інші операційні витрати	94 "Інші операційні витрати"	84 "Інші операційні витрати", субрахунки за видами витрат
------	-------------------------	------------------------------	---

Отже, витрати та собівартість товарів, продукції, робіт та послуг відбиватиметься у складі втрат лише у момент їх реалізації — як у бухгалтерський обліку, так і в податковому обліку, а відповідно й у фінансовій та податковій звітності.

У фінансовій звітності за формами, визначеними НП(С)БО 1, втрати та собівартість реалізованих товарів, продукції, робіт та послуг відображається у інформації звіту про фінансові результати у рядку 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» одночасно з відображенням чистого доходу¹ від їх реалізації (рядок 2000 зазначеного звіту).

При заповненні даного розділу застосовують інформацію аналітичного обліку операційних витрат за елементами або дані синтетичного обліку на рахунках восьмого класу.

До даного розділу не включають витрати та собівартість продукції (робіт, послуг), що вироблена та спожита самим виробництвом, а також витрати та собівартість реалізованих товарів та запасів (проведення Д-т 90, 943 К-т 28, 26, 27, 20, 22).

Отже, у цьому розділі відбивають лише втрати, що фактично понесені у звітному періоді у зв'язку з виробництвом продукції, робіт та послуг, а також адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Це обороти за дебетом рахунків 23, 92, 93 та 94 у розрізі елементів, при цьому обороти за дебетом рахунка 23 беруться лише у тій частині, що припадає на собівартість продукції, реалізованої у звітному періоді. Якщо підприємство веде облік витрат одночасно на рахунках класу 9 та класу 8, воно може використовувати дані рахунків класу 8 з урахуванням того, що витрати на виробництво (Д-т 23 К-т 80 — 84) наводяться у тій частині, що припадає на продукцію, реалізовану у звітному періоді.

Із статистичної звітності певну інформацію з приводу витрат можна отримати зі Звіту про собівартість, що відбиває витрачання та виробничу собівартість за статтями калькуляції за поточний та попередній роки, звіту з праці форми №1-ПВ яка заповнюється тими виробництвами (установами, організаціями), які своєчасно не розраховувалися з робітниками по заробітній платі самостійно від тривалості заборгованості.

Природно, звіт повинен бути складений як в цілому по підприємству, так і по підрозділах в розрізі елементів витрат. Результатом цього додаткового чинника є те, що звіт про собівартість при попроцесном методі зазвичай сходить більш комплексним і деталізованим.

Цей звіт не тільки узагальнює елементи втрат по кожному цеху, але і призначається для розподілу накладних витрат між цехами або процесами, а також для передачі витрат з цеху в цех в порядку поступального ходу до готового продукту.

Звіт про собівартість продукції укладатиметься на базі зібраних даних з матеріальних, трудових і накладних втрат за істинний період, що дозволяє

довершувати інспектування в тій же мірі, що і звіт про втрати на замовлення при позамовному системі. Період, охоплений звітом, залежить від потреб конкретного виробництва і є предметом управлінського рішення. Природно, чим частіше укладатиметься звіт, тим ефективніше набігають контрольні процедури. Однак праця і час, що витрачаються па складання аналогічного звіту, варто співвідносити з впливом від прийнятих на його основі управлінських рішень.

3.3. Організація аналітичної роботи та практичний аналіз витрат операційної діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 рр

Організація роботи на підприємствах включає розробку загальних планів та програм конкретних аналітичних робіт; порядок проведення аналізу; матеріальне, методичне й наукове забезпечення; загальне керівництво, способи виконання аналітичних робіт, контроль за впровадженням у виробництво виявлених резервів.

Організовуючи аналітичну роботу на підприємстві, необхідно створити умови, які б забезпечили вивчення взаємозв'язків між окремими показниками діяльності суб'єкта господарювання.

Організація аналітичної роботи на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» охоплює такі елементи:

- розроблення загальних засад і порядку проведення аналізу;
- планування роботи в цілому, окремих її робіт та етапів ;
- матеріальне, науково-методичне та кадрове забезпечення;
- загальне керівництво;
- приймання виконаних аналітичних робіт, порядок їх оформлення;
- контроль за впровадженням у виробництво розроблених заходів з метою поліпшення діяльності підприємства.

Аналітична робота Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» розпочинається з планування. Загальний план роботи формується на рік з деталізацією по кварталах.

Планування є однією з найважливіших умов ефективного аналітичного дослідження.

При плануванні аналітичної роботи фахівець враховує працю та рух всіх видів ресурсів (матеріальних, фінансових), він має силу наказу для вказаних у ньому осіб і структурних одиниць. У плані найбільше чітко і детально вказуються:

- ціль аналітичної служби, її підрозділів та окремих виконавців щодо аналітичного дослідження на плановий період;
- методи, методичні прийоми і терміни узгодження засобів;
- етапи і терміни проведення аналітичної роботи;
- виконавці плану за строками і видами робіт. Їх функції;
- методи, етапи і засоби інспектування виконання плану.

Таким чином, планування аналітичної роботи – це спосіб досягнення цілі на основі збалансування і послідовності здійснення всіх аналітичних дій. Крім того, у планах необхідно визначати присутність та раціональне вживання таких різноманітних ресурсів таких як трудові, інформаційні та фінансові.

Дослідження трудових ресурсів передбачає вивчення наявності, складу персоналу та використання часу їх роботи. При вивченні інформаційних ресурсів доцільно необхідно вивчати статистичні, оперативні бухгалтерські, планові дані, матеріали вибіркового обстежень тощо. Аналіз фінансових ресурсів займається дослідженням коштів на оплату праці аналітиків, проведення досліджень, виробничих експериментів, монографічних, соціологічних обстежень, вибіркового спостережень тощо.

Отже на підприємстві був проведений аналіз операційних витрат.

Таблиця 3.8..

**Аналіз динаміки операційних витрат Філії ТДВ «Яготинський маслозавод»
«Яготинське для дітей» за 2018-2019рр**

Елементи	Роки		Абсолютне відхилення	Темп зміни,%
	2018 р.	2019 р.		
Матеріальні затрати	304821	355013	50192	116,47
Витрати на оплату праці	18292	29821	11529	163,03
Відрахування на соціальні заходи	3959	6142	2183	155,14
Амортизація	16783	24823	8040	147,91
Інші операційні витрати	43301	47118	3817	108,82
Разом	387156	462917	75761	119,57

В результаті проведеного аналізу можна визначити, що матеріальні витрати збільшилися на 50192 тис.грн або на 16,47%. При цьому витрати мають найбільше відносне збільшення – 63,03% або 11529 тис.грн. Це сприяло суттєвому збільшенню відрахувань на соціальні заходи – 55,14% або на 2183 тис.грн.

В цілому величина операційних витрат збільшилася на 75761 тис.грн. або на 19,57%.

Очевидно, що у філії спостерігається зростання операційних витрат по всіх елементах, що пов'язано з інфляційними процесами та зростанням обсягів виробництва.

Для успішного виживання і функціонування компанії, підвищення якості і конкурентоспроможності її продукції, треба вміти передбачати труднощі, з якими вона може зіткнутися у майбутньому, і нові можливості, які можуть відкритися для неї. Тобто компаніям необхідно визначати пріоритетні напрямки розвитку, розробляти бізнес-плани, пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, використовувати нові технології організації управлінських процесів, змінювати стратегії діяльності, а отже, - здійснювати стратегічне управління.

Наступним етапом аналізу було зазначено визначення структури операційних витрат.

Таблиця 3.9.

Аналіз структури операційних витрат Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019рр

Елементи	Питома вага, %		Абсолютне відхилення питомої ваги, в.п.
	2018	2019	
Матеріальні затрати	78,73	76,69	-2,04
Витрати на оплату праці	4,72	6,44	1,72
Відрахування на соціальні заходи	1,02	1,33	0,31
Амортизація	4,33	5,36	1,03
Інші операційні витрати	11,18	10,18	-1
Разом	100,00	100,00	0

Отже, найбільшу питому вагу мають матеріальні витрати – 78,73 та 76,69 % відповідно в 2018 та 2019 роках .їх вага за цей період зменшилася на 2,04 в.п. Також тенденцію на збільшення мають витрати на оплату праці (збільшилася на 1,72 в.п.) та амортизація (збільшилася на 1,03 в.п.). Питома вага відрахувань на соціальні заходи суттєво не змінилася .

Питома вага інших операційних витрат зменшилася на 1 в.п. незважаючи на їх абсолютне зростання на (3817 тис.грн або на 8,8%)

Наступним етапом аналізу – вивчення операційних витрат за статтями калькуляції.

Таблиця 3.10..

Аналіз динаміки та структури калькуляційних статей операційних витрат Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019рр

Стаття калькуляції	Роки		Абсолютне відхилення	Темп зміни,%	Питома вага, %		Абсолютне відхилення питомої ваги, в.п.
	2018	2019			2018	2019	
Сировина і основні матеріали	174780	198841	24061	113,7664	45,14	42,95	-2,19
Транспортно-заготівельні витрати	21254	27689	6435	130,2767	5,49	5,98	0,49
Допоміжні матеріали на технологічні цілі	28429	34587	6158	121,661	7,34	7,47	0,13
Паливо і енергія на технологічні цілі	35319	58043	22724	164,3393	9,12	12,54	3,42
Основна і додаткова заробітна плата виробничих	39848	37733	-2115	94,69233	10,29	8,15	-2,14

робітників							
Відрахування на державне соціальне страхування	3959	6142	2183	155,1402	1,02	1,33	0,30
Витрати на підготовку освоєння виробництв	1579	2841	1262	179,924	0,41	0,61	0,21
Витрати на утримання і експлуатацію обладнання	20548	24398	3850	118,7366	5,31	5,27	-0,04
Загальновиробничі витрати	30448	31087	639	102,0987	7,86	6,72	-1,15
Втрати від браку	1159	1942	783	167,5582	0,30	0,42	0,12
Інші виробничі витрати	29833	39614	9781	132,7858	7,71	8,56	0,85
Виробнича собівартість продукції	387156	462917	75761	119,5686	100,00	100,00	0,00

Аналіз операційних витрат за калькуляційними статтями дозволив вивчити їх динаміку та структуру. Найбільшу питому вагу має стаття «Сировина і основні матеріали». Її величина складає 45,14% та 42,97% в вартості виробничої собівартості відповідно в 2018 та 2019 роках. Але ми бачимо що ця величина зменшилася на 2,19 в.п.

Також вагу в структурі собівартості має Основна і додаткова заробітна плата виробничих робітників (1,29% та 8,15%), яка також зменшується більше ніж на 2 в.п.

Найбільше зростання питомої ваги має стаття «Паливо і енергія на технологічні цілі» (на 3,42 в.п.) . інші стаття калькуляції, що входять до складу виробничої собівартості мають невелике зростання (від 0,12 в.п. до 0,85 в.п.)

Аналітична розробка економічної інформації -- трудомістке й потребує значного обсягу неоднакових обчислень. У зв'язку з цим велетенське значення посідає автоматизація аналітичних розрахунків.

Необвідною злагодою при проведенні економічного аналізу виробництв є вживання інформаційних технологій за рахунок вживання комп'ютерних систем, для яких характерними є належна продуктивність одержання необхідної кінцевої інформації, надійність, простота в експлуатації.

На сучасному етапі вирішальна увага при вдосконаленні ходу даних приділяється виготовленню комплексних комп'ютерних систем, які забезпечують інтегрованість функцій керівництва, орієнтуються на оперативне формування варіантів рішень для керівництва.

3.4. Застосування інформаційних технологій обліку витрат в системі управління операційною діяльністю

Методика бухгалтерського обліку забезпечує одночасну реєстрацію кожного запису господарської операції як по рахунках бухгалтерського обліку, так і по необхідних розрізах аналітичного обліку, кількісного і валютного обліку. Користувачі можуть самостійно управляти методикою обліку в рамках настройки облікової політики, створювати нові субрахунки і розрізи аналітичного обліку.

MASTER:Бухгалтерія - це нова українська програма, що дає змогу вести всі типи бухгалтерського обліку малого та середнього бізнесу. Зручна, проста у використанні та налаштуванні. Програмний продукт для бухгалтерського та податкового обліку є втіленням багаторічного досвіду команди фахівців.

Особливості MASTER:Бухгалтерія:

- MASTER:Бухгалтерію можна встановити на свій комп'ютер або працювати в хмарі;
- можливість одночасного використання україно-мовного, російсько-мовного та англо-мовного інтерфейсів системи для різних користувачів;
- ведення обліку по необмеженій кількості юридичних осіб;
- можливість вивантаження звітів в М.Е.Док та інші системи подачі звітності;
- можливість простої конвертації даних з інших бухгалтерських програм;
- оперативна підтримка діючого податкового законодавства України;
- безшовна інтеграція з іншими модулями системи керування: керування складським обліком, керування заказами, виробництвом та ін.;
- можливість конфігурування під особливості ведення обліку в компанії.

Для вивчення комп'ютерного обліку ТОВ «Перший столичний хлібозавод» було використане програмне обладнання «1С:Бухгалтерія». Ця програма має низку переваг: простоту інсталяції й використання, можливість гнучкого налаштування конфігурації і наявність вбудованої макромови, змогу швидко виконати різноманітні проведення, доступна ціна.

Процедура формування звітності відбувається в автоматизованому режимі. Система «1С – Бухгалтерія» є універсальною бухгалтерською програмою.

Основні особливості цієї програми:

- ведення синтетичного й аналітичного обліку стосовно потреб підприємства;
- одержання всієї необхідної звітності та різноманітних документів по синтетичному й аналітичному обліку;
- повна налагодженість: можливість доповнювати і змінювати план рахунків бухгалтерського обліку, систему проводок, ведення аналітичного обліку, форм первинних документів, форм звітності;
- можливість автоматичного друку вихідних (первинних) документів;

Вихідними даними для програми є господарські операції, що вносяться до журналу господарських операцій.

Програма «1С – Бухгалтерія» дозволяє вводити господарські операції декількома способами:

- 1) ручне введення операцій;

- 2) використання типових операцій;
- 3) використання режиму “документи і розрахунки”;

На підставі введених господарських операцій програма формує звітність по синтетичному обліку та різні допоміжні документи, зокрема:

- Баланс;
- Звіт про фінансові результати;
- Оборотно-сальдову відомість за рахунками і субрахунками;
- Шахова відомість;
- аналіз рахунка за підсумками і кореспонденцією даного рахунка з відповідними рахунками;
- обороти по дебету і кредиту рахунка і відповідне сальдо, також обороти і сальдо по рахунках за відповідний період;
- журнал-ордер і відомість по рахунку;
- зведені проводки-підсумки за відповідною кореспонденцією;
- аналіз рахунка за датами;
- звіт по журналу операцій – вибірку проводок із журналу операцій за визначеними рахунками, кореспонденцією та іншими ознаками;
- картку рахунка і всі проводки з даним рахунком.

Програма може формувати відомості за будь-який період часу.

Для ведення аналітичного обліку програма дозволяє вводити необмежену кількість довідників об'єктів аналітичного обліку (субконто): за видами продукції, матеріалами, підприємствами, співробітниками та ін.

Усі документи по аналітичному обліку формуються у грошовому, а якщо це потрібно, то і в натуральному виразі.

Зокрема, видаються такі документи:

- оборотно-сальдова відомість, що утримує дані про сальдо та обороти за об'єктами обліку;
- картка субконто, що містить усі проводки з даним об'єктом обліку;
- аналіз рахунка за субконто – кореспонденції з різними рахунками кожного об'єкта обліку;
- аналіз субконто – зведення всіх підсумків за даними субконто;
- обороти між субконто.

Крім цього, програма дає змогу створювати звіти довільної форми, що використовують дані не лише синтетичного, а й аналітичного обліку.

Основними завданнями автоматизації обліку собівартості готової продукції на підприємстві є:

- своєчасне, повне і достовірне відображення в обліку фактичних витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), а також невиробничих витрат і втрат, яких припускаються на окремих ділянках діяльності підприємства;
- контроль за правильним використанням сировини, матеріалів, палива, енергії, фондів заробітної плати тощо, за дотриманням встановлених кошторисів витрат на обслуговування виробництва, управління, надання послуг;
- обґрунтування калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг), правильне складання звітних калькуляцій;

- перевірка виконання планів по собівартості (планів кошторисів витрат) і виявлення резервів скорочення витрат;
- виявлення результатів по собівартості цехів та інших підрозділів підприємства;
- виявлення й усунення недоліків організації виробництва і матеріально-технічного забезпечення, спрямованого на максимальну економію матеріальних і трудових витрат і на підвищення продуктивності праці.

Автоматизована обробка даних з обліку витрат на виробництво, зазвичай, виконується після автоматизації інших ділянок обліку, і передбачає групування витрат за аналітичними і синтетичними рахунками, що забезпечується формуванням відповідних реєстрів або виконанням розрахунків по окремих елементах витрат: відомостей розподілу нарахованої заробітної плати і витрат матеріалів за шифрами аналітичного обліку і синтетичних рахунках; розрахунків сум на соціальне страхування, резервів відпускних тощо.

На першому рівні АРМ бухгалтера з обліку витрат на виробництво формуються і підготовляються первинні дані, які утворюються в місцях виникнення інформації. Обліковуються витрати на виробництво в окремих підрозділах, що уможлиблює організацію систематичного і своєчасного виявлення відхилень від нормальних умов, проведення оперативного обліку і внутрішнього аудиту.

На II рівні АРМ бухгалтера з обліку витрат на виробництво забезпечується контроль інформації з АРМ бухгалтера I рівня, виконуються регламентні та запитові задачі в цілому по підприємству.

АРМ бухгалтера III рівня забезпечує аналіз роботи структурних підрозділів і підприємства в цілому, узагальнення зведених даних витрат на виробництво, здійснення оперативного контролю за використанням трудових, матеріальних і грошових ресурсів, організації внутрішнього аудиту.

Для організації аналітичного обліку собівартості готової продукції в програмі 1-С використовуються ознаки підрозділів, видів діяльності, видів витрат, елементів витрат.

Інформація, яка впорядковує ведення обліку витрат виробництва, зберігається в таких довідниках:

- види діяльності – довідник, що містить інформацію за видами діяльності, і використовується для організації аналітичного обліку за рахунками обліку витрат;
- види витрат – довідник, що містить номенклатуру витрат за видами діяльності, яка використовується на підприємстві для ведення аналітичного обліку за рахунками класу 9;
- доходи / витрати – довідник, що містить інформацію про номенклатуру витрат, які використовуються для організації аналітичного обліку витрат за позабалансовими рахунками обліку.

Зважаючи на необхідність пристосування автоматизованого обліку витрат під номенклатуру витрат підприємства, довідники «Види витрат» та «Елементи витрат» можуть бути пристосовані під потреби підприємства, оскільки вони не мають чітко затвердженої на законодавчому рівні номенклатури. Довідник «Доходи/витрати» використовується при складанні податкової звітності, кожному з рядків якої поставлений у відповідність певний елемент довідника, тому редагувати та доопрацьовувати зміст даного довідника не рекомендується.

Ведення обліку витрат слід розподілити на такі етапи:

- визнання витрат при реєстрації господарських операцій з одночасним їх розподілом відповідно до класифікації, яка використовується на підприємстві;

- здійснення операцій, пов'язаних з коригуванням та перерозподілом витрат підприємства;
- визначення фінансового результату відповідно до зареєстрованих операцій з обліку доходів і витрат.

В окремих облікових програмах функції даних документів виконує документ «Фінансові результати».

Визначення фінансового результату, а відповідно і закриття рахунків обліку витрат здійснюється з використанням документів «Фінансові результати» та «Закриття періоду в податковому обліку».

Фінансові результати/Закриття періоду - регламентний документ, призначений для визначення фінансового результату діяльності підприємстві з використанням наявної інформації щодо витрат підприємства. Документ не має друкованої форми, формує проведення за рахунками обліку доходів, витрат, фінансових результатів та прибутку підприємства.

Для початку роботи в «1С:Підприємство» необхідно заповнити картку підприємства. Для цього заходимо у Довідник «Організації» і заповнюємо дані про підприємство або можна скористатися Стартовим помічником, який можна запустити з панелі функцій у закладці Підприємство. У вікні потрібно заповнити повне найменування підприємства, основний банківський рахунок, дату створення, коди ЄДРПОУ, ОПФГ, КОАТУУ, вид економічної діяльності та код по КВЕД, юридичну адресу.

За допомогою Стартового помічника окрім даних про підприємство можна також ввести дані облікової політики підприємства: «Підприємство» - «Облікова політика організації» - «Додати»(рис.2.3.3). У даному вікні вказується підприємство та період застосування облікової політики. У вкладці «Оподаткування» вибирається схема оподаткування, інформація про платника до друку, визначення оподаткування. У вкладці «Виробництво» зазначається облік продукції на рахунку 23 «Виробництво» та 91 «Загально-виробничі витрати», в нашому випадку вибираємо «За плановою собівартістю».

Далі необхідно заповнити початкові залишки по рахунках бухгалтерського обліку. Початкові залишки вводяться датою, що передує початку періоду, в якому починається робота в програмі. В даному випадку залишки необхідно вводити 31 грудня 2019 року. Для цього необхідно на панелі функцій в закладці «Підприємство» обрати «Введення початкових залишків» або пункт меню «Підприємство» – «Введення початкових залишків».

Після того, як дата введення початкових залишків встановлена, можна приступати до безпосереднього введення залишків по рахунках обліку. Передбачено введення залишків по основних рахунках плану рахунків (балансових рахунках), позабалансовими рахунками і ПДВ з реалізації. Для того щоб ввести залишки, слід виділити рахунок, за яким буде встановлюватися початкове сальдо, після чого натиснути на кнопку «Ввести залишки по рахунку».

Після виконання даної дії відкриється форма введення початкових залишків по вибраному розділу обліку. При відкритті документа система автоматично визначає по обраному рахунку, до якого розділу обліку він відноситься. Кожному розділу обліку відповідає свій набір рахунків бухгалтерського обліку. Наприклад, по розділу обліку «Основні засоби» перед внесенням даних потрібно вибрати підрозділ, в якому

враховуються основні засоби. Якщо основні засоби враховуються у різних підрозділах, то для кожного центру матеріальної відповідальності слід створити окремий документ. Відкрити форму введення залишків можна за допомогою кнопки «Додати», розташованої над табличній частиною.

Перед внесенням даних слід вибрати основний засіб з довідника (якщо потрібного основного засобу в довіднику немає, його треба створити), а також вказати його інвентарний номер. Після цього на закладці «Початкові залишки» потрібно вказати первісну вартість основного засобу з бухгалтерського та податкового обліку. Вартість на момент введення залишків являє собою вартість, розраховану шляхом вирахування з первісної вартості суми накопиченої амортизації, яка також повинна бути відображена в даній закладці. Вартість на момент введення залишків та суму накопиченої амортизації також потрібно вказувати з бухгалтерського та податкового обліку. Спосіб відображення витрат по амортизації можна вибрати з існуючих способів в довіднику або створити інший спосіб. Спосіб відображення витрат по амортизації - рахунок витрат, підрозділ, номенклатурна група і стаття витрат, необхідні для ведення обліку.

Дані з форми перенесуться в табличну частину документа «Введення початкових залишків». Подібним чином слід внести початкове сальдо по всіх основних засобах. Після того, як всі залишки по даним розділом обліку заповнені, документ потрібно провести. Подібним чином слід ввести початкові залишки по кожному розділу обліку в аналітичному розрізі.

При введенні залишків інформація у формі введення залишків оновлюється автоматично.

Правильне внесення залишків бухгалтерського обліку можна перевірити за допомогою стандартного звіту «Оборотно-сальдова відомість». На допоміжному рахунку 00 сальдо на дату введення залишків повинно бути рівним нулю.

Переходимо до прийому співробітників до підприємства. Заходимо в меню «Кадри» - «Фізичні особи» і у довіднику «Фізичні особи» створюємо новий запис. У ньому треба зазначити прізвище, ім'я, по батькові працівника, дату народження, стать, громадянство та решту відомостей. Вносимо інформацію про нового працівника Заходимо в меню «Кадри → Співробітники організації», у довіднику створюємо новий запис. У ньому вибираємо варіант «Створити нового співробітника, вибравши його з довідника фізичних осіб». Завдяки цьому більшість реквізитів довідника будуть заповнені. Нам залишиться залишити лише його вид зайнятості. Заходимо в меню «Кадри → Прийом на роботу в організацію» (рис.2.3.5) і створюємо новий документ. Починаючи з верхньої табличної частини, у якій зазначають нового працівника, відділ, де він буде працювати, посаду, дату прийому, спосіб відображення заробітної плати. У другій табличній частині зазначають спосіб нарахування заробітної плати та оклад. Після того, як всі дані заповнені, документ потрібно провести.

Весь алгоритм дій бухгалтера з обліку операцій виробничого характеру візуалізовано в розділі «Виробництво». Для реєстрації факту передачі сировини зі складу у виробництво використовується документ «Вимога-накладна». Для цього необхідно натиснути «Виробництво» - «Вимога-накладна» - «Додати».

У шапці документа вказується склад, з якого здійснюється передача матеріалів у виробництво. У табличній частині документа «Матеріали» заповнюється

найменування сировини переданої в виробництво, їх кількість і рахунки витрат бухгалтерського обліку на яких враховуються списувані матеріали, а також рахунок витрат і їх податкове призначення, далі натискаємо «Провести».

Перелік матеріалів, зазначених в документі, прив'язується до певної номенклатурної групи, яка визначає аналітику витрат (закладка Рахунки витрат). Розподіл непрямих (загальновиробничих) витрат при розрахунку собівартості готової продукції буде виконано саме на цю номенклатурну групу

Після формування документу натискаємо «Друк» та отримуємо документ «Вимога-накладна» в друкованому вигляді . Так як за січень 2020 року маємо декілька таких документів, то для узагальнення створюємо «Реєстр вимог-накладних».

Виробничі підсумки випуску продукції щодня повинні вноситися до інформаційної бази документом «Звіт виробництва за зміну», для цього в головному меню обираємо «Виробництво» - «Звіт виробництва за зміну» - «Додати». У цьому документі реквізити склад, підрозділ організації, продукція/послуга є обов'язковими для заповнення та вибираються з відповідних довідників.

Протягом місяця продукція (напівфабрикати) оприбутковується на склад в планових цінах. В документі «Звіт виробництва за зміну» обов'язково повинна бути вказана планова ціна. Нульове значення планової ціни (попередньої собівартості) робить неможливим в подальшому розрахунок фактичної собівартості.

Фактична вартість випущеної продукції розраховується при проведенні документа «Закриття місяця» регламентною операцією «Розрахунок і коригування собівартості продукції (послуг)».

У шапці документа «Звіт виробництва за зміну» необхідно вказати виробничий підрозділ організації, який здійснює випуск продукції, склад, на який поступає продукція, а також рахунок витрат, на якому відображаються витрати по виробництву випущеної продукції або напівфабрикатів (субрахунки 23 рахунку).

У табличній частині «Продукція» по кожній випущеній продукції указується:

- випущена номенклатурна позиція - елемент довідника «Номенклатура»;
- кількість випуску;
- планова ціна одиниці і загальна планова сума;
- рахунок обліку — рахунок, на який буде оприбуткована випущена продукція;
- номенклатурна група - вид випущеної продукції;
- специфікація - список витрат, необхідних для виробництва вказаної

номенклатурної позиції, згідно нормативів.

Після формування документу натискаємо «Проведено» та «Друк», отримуємо документ «Накладна на передачу готової продукції» в друкованому вигляді, так як в січні маємо декілька таких документів, то для узагальнення створюємо «Реєстр звітів виробництва за зміну» .

Переходимо до нарахування заробітної плати. Спочатку в вкладці «Зарплата» натискаємо «Календар», вводимо вихідні та святкові дні. Проводиться нарахування зарплати наприкінці кожного місяця. В документі обов'язково вказується місяць, в якому провадиться нарахування зарплати та норма днів і годин за місяць, які при заповненні пропишуться до співробітників.

Табличну частину документа можна заповнювати автоматично (кнопка «Заповнити») або вручну. Автоматично документ заповнюється працівниками всієї

організації або зазначеного підрозділу організації. Після заповнення необхідно відкоригувати відпрацьований час для працівників, що працювали не всі дні місяця. Потім можна проводити розрахунок (кнопка «Розрахувати»).

На кожній закладці («Нарахування», «Внески», «Утримання», «Внески ФОП», «ПДФО») є кнопки «Заповнити» і «Розрахувати», які дозволяють перерахувати відповідну табличну частину. Якщо ці кнопки натискати зі списку «По працівнику», то будуть виконані операції тільки з конкретним працівником, на якому встановлений курсор в табличній частині «Працівники організації».

Нарахування зарплати виконується в наступному порядку:

- Створюється новий документ «Зарплата» - «Нарахування зарплати», в його шапці указуються необхідні реквізити («Дата документа», «Місяць нарахування», «Норма днів за місяць» і «Норма годинника за місяць», «Організація», можна вказати конкретний підрозділ організації).

- Заповнюється список працівників. Список можна заповнити автоматично за допомогою кнопки «Заповнити» в командній панелі табличної частини «Працівники організації», при цьому програма автоматично внесе до табличної частини «Працівники організації» всіх працівників, що числяться в організації в місяці нарахування. Кнопка «Заповнити» на командній панелі форми документа дозволить заповнити всі табличні частини документа, а кнопка «Розрахувати» командної панелі форми документу - розрахує необхідні суми. Ці дії (заповнити і розрахувати) можна за допомогою однієї кнопки «Розрахувати все» .

- При необхідності в цьому документі можна провести коректування і перерахунок раніше розрахованих сум. А саме, для автоматичного перерахунку ПДФО призначена кнопка «Розрахувати» на закладці ПДФО і аналогічні кнопки на закладках «Внески» і «Внески ФОП».

- Крім того, на кожній розрахунковій сторінці в меню «Заповнити» і «Розрахувати» (табличних частин «Нарахування», «Внески», «ПДФО», «Утримання» «Внески ФОП») існують кнопки «По працівникові», за допомогою цих яких можна заповнити і розрахувати записи по конкретному працівникові, виділеному курсором в табличній частині «Працівники організації».

- Далі документ проводиться.

У формі документа також можна проглянути результати розрахунку по працівниках у вигляді розрахункового листка (зкладка «Розрахунковий листок»).

На кожній сторінці («Нарахування», «Внески», «ПДФО» і т.п.) існує сторінка «Проводки». Табличні частини документа можуть бути заповнені в автоматичному режимі (за допомогою кнопки «Розрахувати») на підставі даних про нарахування зарплати і пов'язаних з нею податків і внесків, а також на підставі способів віддзеркалення зарплати в бухгалтерському і податковому обліку, вказаних для кожного працівника в реєстрі відомостей «Планові нарахування працівників організації» (як вже мовилося, відомості в даний реєстр вносяться при заповненні документа «Прийом на роботу»).

Нарахування відбиваються в бухгалтерському і податковому обліку залежно від виду нарахування і встановленого для нього способу віддзеркалення зарплати в

бухгалтерському обліку. Крім того на закладці «Проводки» відображаються всі проведення сформовані документом.

Переходимо до нарахування амортизації. Для виконання цієї операції в головному меню обираємо закладку «Операції», потім «Регламентовані операції» - «Закриття місяця» - «Додати» - відмічаємо в списку операцій «Нарахування амортизації» .

Для перегляду та друку документу потрібно в головному меню обрати вкладку «Основні засоби» - «Відомість амортизації основних засобів за період (бухгалтерський облік), у відкритому вікні обираємо назву організації, період, за який потрібно сформувати документ, а потім клавішу «Сформувати». Отримуємо документ «Відомість по амортизації основних засобів» та виводимо його на «Друк» .

Для закриття рахунків 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» та 91 «Загально-виробничі витрати» за допомогою операцій введених вручну формується документ «Бухгалтерська довідка». Для створення таких документів в головному меню натискаємо «Операції» - «Операції (бухгалтерський та податковий облік)» - «+ Додати». У відкритому вікні ставимо суму, зміст проводки та обираємо рахунки за Дебетом та Кредитом. Після формування документу натискаємо «Друк» та отримуємо «Бухгалтерську довідку» в друкованому вигляді. Так як в січні маємо декілька таких документів, то для узагальнення створюємо «Реєстр бухгалтерських довідок».

Визначаємо фінансовий результат за січень. В головному меню обираємо закладку «Операції», потім «Регламентовані операції». Після цього обираємо «Визначення фінансових результатів». Додаємо новий документ за допомогою кнопки «+» (Додати). Документ «Визначення фінансових результатів» служить для визначення фінансового результату діяльності підприємства шляхом закриття доходів і витрат, а також для формування залишку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Документ проводиться в кінці місяця, після відображення всіх господарських операцій, що впливають на доходи і витрати. Заповнюємо документ: змінюємо дату та ставимо галочки «Закриття рахунків доходів та витрат (на рахунок 79)» та «Розрахувати прибуток/збиток(на рахунок 44)».

При закритті доходів і витрат накопичені залишки на рахунках класів 7, 8 і 9 списуються на відповідні субрахунки рахунку 79 «Фінансові результати».

При проведенні документа із встановленим прапорцем «Розраховувати прибуток/збиток» отриманий фінансовий результат з урахуванням використаного в поточному періоді прибутку (субрахунок 443 «Прибуток, використаний в звітному періоді») списується на субрахунок 441 «Нерозподілений прибуток» або 442 «Непокритий збиток».

До складу «ІС:Бухгалтерії 8» входить набір звітів «Довідки-розрахунки(меню «Операції» — «Регламентні операції» —«Довідки-розрахунки)», які призначені для:

- відображення розрахунків, пов'язаних з проведенням регламентних операцій по закриттю місяця
- створення облікової документації, що затверджує результати проведення регламентних операцій, запис яких проводиться при проведенні документа «Закриття місяця».

Довідка-розрахунок «Собівартість продукції і послуг»- формується після проведення регламентних операцій «Розрахунок і коригування собівартості продукції

(послуг)» і відображає розподіл виробничих витрат на собівартість випущеної продукції і собівартість наданих послуг в місяці формування звіту.

Довідка-розрахунок «Калькуляція собівартості» формується після проведення регламентних операцій «Розрахунок і коригування собівартості продукції (послуг)». Друкарська форма звіту є обліковим документом, що затверджує склад витрат на виробництво випущеної продукції і надання послуг виробничого характеру в місяці формування звіту, а також документом, що затверджує кількісні і грошові характеристики цих витрат.

Всі звіти, які можна сформувати у програмі, можна знайти в пункті меню «Звіти». Наприклад, обираємо вкладку «Оборотно-сальдова відомість», у відкритому вікні потрібно обрати період, організацію, натискаємо клавішу «Сформувати звіт», отримуємо готовий звіт та виводимо його на друк.

Щоб сформувати Баланс за січень необхідно в пункті меню «Звіти» обрати «Регламентова звітність», обираємо «Баланс», вибаємо необхідний період, натискаємо кнопку «Сформувати звіт», далі «Друк», отримуємо роздрукований «Баланс» за січень 2017 року. Аналогічно формуємо «Звіт про фінансові результати».

Отже, можна сказати, програмний продукт «1С: Підприємство» є досить зручний при веденні бухгалтерського обліку, адже сучасні інформаційні системи дозволяють моделювати витрати на виробництво, завдяки чому забезпечується прийняття оптимальних управлінських рішень.

Загальні висновки і пропозиції

Облік витрат забирає центральне місце в бухгалтерському обліку, що відіграє значну роль в порядку управління підприємством. Використовуючи та аналізуючи дані про величину та види операційних витрат, управлінський персонал виробництва має можливість регулювати фінансово-господарську роботу, приймати виважені управлінські рішення.

Сучасна економічна література розміщує значний обсяг робіт, присвячений обліку собівартості продукції. Проблеми обліку витрат висвітлені в роботах Бутинця Ф.Ф., Малюги Н.М., Голова С.Ф., Грабової Н.Н., Друрі К.П., Карпової Т.П., Наринського А.С., Пушкар М.С., Хомина П.Я. та інших вчених. Проте методика обліку виробничих затрат на підприємствах на нині в науковій літературі висвітлена недостатньо і потребує нових досліджень.

Об'єктом витрат є продукція, роботи та послуги або вид діяльності виробництва, що потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом витрат.

Забезпечення витратами доцільно у всіх сферах діяльності виробництва. Усі вище вказані чинники обумовлюють важливість і актуальність теми цієї роботи.

Реалізація цілі роботи обумовила необхідність вирішення таких основних задач, а саме:

- ✓ розкрити сутність і зміст поняття витрат та визначити їх призначення в операційній діяльності;
- ✓ зробити огляд законодавчої та нормативної бази, що керується виробництвом з ціллю правильності ведення обліку витрат;
- ✓ проаналізувати теоретико-методологічні основи формування витрат в системі управління операційною діяльністю у фінансовому обліку;
- ✓ перевірка достовірності інформації про фактичну собівартість;
- ✓ дослідити функцію і практичне застосування сучасних комп'ютерних технологій у веденні обліку та економічного аналізу витрат в системі управління операційною роботою;
- ✓ дослідити порядок, особливості визначення й відображення витрат в системі управління операційною діяльністю Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;
- ✓ виконати економічний аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2018-2019 р.р.;

Обліково-аналітичне забезпечення витрат в системі управління операційною діяльністю

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Загальні висновки і пропозиції	Номер сторінки
Здобувач	Матей С. В.		18.01.21 р		
Науковий керівник	Михайленко О.В.		19.01.21 р		
Завідувач кафедри	Чернелевський Л. М.		20.01.21 р		

✓ огледіти теоретичні основи аудиту операційних витрат на Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Робота виконана на підставі фінансової та статистичної звітності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Згідно КВЕД Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» основними видами діяльності є:

- ✓ перероблення молока та виробництво сиру;
- ✓ діяльність автомобільного вантажного транспорту;
- ✓ роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах.

Товариство являється самостійним господарюючим статутним суб'єктом

Органами управління є:

- ✓ Виконавчий орган управління Товариством (Директор).
- ✓ Збори учасників Товариства;

Контролюючим органом Товариства є Ревізійна комісія Товариства

Управління здійснюється за лінійною схемою, а функціональні підрозділи допомагають лінійним керівникам у вирішенні відповідних управлінських функцій. Для правильної організації бухгалтерського обліку на виробництві, для дійової його роботи, необхідно вивчити облікову політику, що передбачає вибір сукупності методичних заходів організації та ведення бухгалтерського обліку виробництвом.

На досліджуваному виробництві згідно облікової політики відповідальність за організацію бухгалтерського обліку і забезпечення реєстрації фактів виконання операцій у первинній документації, збереження опрацьованих документів та звітності доручається керівнику виробництва.

Проведено Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» а 2018-2019 рр.

Загалом показники змінюються як в позитивну, так і в негативну сторони, але разом з тим підприємство є нерентабельним, не швидко ліквідним, але активним в своїй діяльності.

В роботі було досліджені теоретичні питання обліку, аналізу та аудиту витрат операційної діяльності .

Створення ефективного аналітичного забезпечення управління витратами пов'язане з:

- виготовленням конкурентоспроможної продукції;
- наявністю якісної та реальної інформації щодо собівартості окремих видів продукції, виконаних робіт (послуг) та їхніх позицій на ринку;
- можливістю використання гнучкого ціноутворення;
- наданням об'єктивних даних для складання бюджету підприємства;
- можливістю оцінки раціоналізації витрат за центрами їхнього формування та центрами відповідальності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. від 16.07.1999 № 996-XIV // Відомості Верховної Ради (ВВР). –1999. – №40. –ст.365. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Податковий Кодекс України *Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 13-14, N 15-16, N 17, ст.112; <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>*
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291..
4. Наказ Міністерства фінансів України „Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування” N 291 від 30.11.99
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 9 „Запаси” Затверджено Наказом Міністерства фінансів України N 246 від 20.10.99 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 16 „Витрати” Затверджено Наказом Міністерства фінансів України N 318 від 31.12.99 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України №291 від 30 листопада 1999 р.
8. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України №291 від 30 листопада 1999 р.
9. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів./ За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 7-ме вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП "Рута", 2006. – 832 с.
10. Управлінський і виробничий облік:навчальний комплекс для студентів вузів/ Колин Друри – 6-е вид., - Москва: ЮНІТІ-ДАНА, 2010. – 1423 с.
11. Управлінський облік/ П.С. Атамас - Центр учбової літератури, 2005 р– 440 с.
12. Фадеєва Г. М. Облік і аналіз затрат в хлібопекарських підприємствах: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04. –Харківський державний університет харчування та торгівлі МОН України. Харків, 2003.
13. Череп Алла Василівна. Управління витратами підприємств харчової промисловості в ринкових умовах господарювання : Дис... д-ра наук: 08.00.04 - 2008
14. Бухгалтерський облік у документах: Навчальний посібник./ Під редакцією Л. М. Чернелевського. -2-ге вид., перероб. і доп. –К.: Кондор, 2007, -430 с. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: Навчальний посібник. –К.: Кондор, 2004. -180 с.
15. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Податковий облік і звітність на

підприємствах. – К.: ВД «Професіонал», 2004р.

16. Гега П.Т., Доля Л.М. Основи податкового права. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2003р.

17. Давидов Г. М. Аудит: навч посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: «Знання», КОО, 2001. – 363с.

18.21. Даньків Й.Я., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 469 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

19. Деречин В.В. Теорія бухгалтерського обліку: Навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів/ В.В. Деречин, М.М. Кізім. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 352 с.

20. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація. -К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. - 402с.

21. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. -3-тє вид., перероб. і доп. –К.: Знання-Прес, 2002, -190 с. –(Вища освіта ХХІ століття).

22. Кім Г.М., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навчальний посібник - К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.

23. Кожанова Є.П. Економічний аналіз: Навчальний посібник/ Є.П. Кожанова, І.П. Отенко. - Х.: Інжек, 2005. - 340 с.

24. Кулаковська Л. П., Піча Ю.В., Організація і методика аудиту: Навч. посіб. - 3-є вид. – К.: Каравела, 2006. – 560

25. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів/ В.С. Лень, В.В. Гливенко. - 2-є вид., випр.. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 555 с.

26. Мурашко О. Податковий облік і його узгодженість з фінансовим обліком // Бухгалтерський облік і аудит. – 2003. - № 3. – с. 193.

27. Організація бухгалтерського обліку: Підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл. / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. — 3-тє вид., доп. і перероб. — Житомир: ПП «Рута», 2002. — 592 с.

28. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Бобрівець С. В. Податковий облік: Навч. посіб. — Тернопіль: Карт-бланш, 2002. — 260 с.

29. Пилипенко А.А. Організація обліку і контролю: Підручник/ А.А. Пилипенко, В.І. Отенко. - Х.: Інжек, 2005. - 423 с.

30. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т. /кол. авторів [заг. редакція, М. Я Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – 2389 с.

31. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І, Петряєва З.Ф. Курс економічного аналізу: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред.. І.Ф. Прокопенка. – Хаоків: Легас, 2004. -384.

32. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. - 2-ге вид., випр. і доп. –К.: Знання, 2005, -662 с. –(Вища освіта ХХІ століття).

33. Савченко В. Аудит: Навчальний посібник/ В.Я. Савченко. - К.: КНЕУ, 2005. - 322 с.
34. Серікова Т.М., Понікаров В.Д., Кожанова Є.П., Оленко І.П.: Облік, аналіз, аудит. Навчальний посібник. - Х.: ВД «ІНЖЕК» 2003. - 380с.
35. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. — К.: АСК, 2002
36. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність. Вид.6: Підручник. – К.: Алеута, 2013. – 928 с.
37. Чернелевський Л. М. Осадча Г. Г. Управлінський облік на підприємствах харчової промисловості. Навчальний посібник. – К., 2005 -364 с.
38. Чернелевський Л.М., Осадча Г.Г. Організація обліку: управлінський аспект (Харчова промисловість): Навч. посібник. – К.:НУХТ, 2011.-463с.
39. Чернелевський Л. М., Слободян Н. Г., Михайленко О. В. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: економічний, фінансово-інвестиційний, стратегічний: Підручник. К.: «Хай-Тек Прес», 2009. – 640 с.
40. Чернелевський Л. М., Беренда Н. І. Аудит: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 560 с.
41. Шот А. П. Фінансовий облік: Збірник задач: Навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів/ А.П. Шот. - К.: Центр навчальної літератури, 2004